

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiskar: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X.

Celovec, petek, 9. december 1955

Štev. 49 (711)

Znižanje cen še nadalje glavna zahteva

Mezdno gibanje, o katerem smo poročali že v zadnji številki, je tudi v tem tednu potekalo v ozračju precejšnje napetosti in doseglo višek v triurni stavki tramvajskih uslužbencev na Dunaju. Manjše stavke so bile tudi po raznih obratih, drugod pa so na protestnih zborovanjih izražali solidarnost s stavkajočimi in tako podprli zahtevo sindikatov po izplačilu premostitvene doklade.

Vzporedno s temi akcijami so se nadaljevala tudi pogajanja med zasopniki delodajalcev in delojemalcev, ki so doslej v pretežni meri dovedla do sporazumne rešitve. Posebno važno je pri tem dejstvo, da so se končno sporazumeli tudi glede javnih uslužbencev in je finančni minister Kamitz kljub svoječasi grožnji z ostavko segel v državno blagajno. Ministrskemu svetu je predložil dopolnilo k finančnemu zakonu in je bilo sklenjeno, da bodo izdatki za premostitveno doklado deloma kriti s tem, da bodo do gotove mere zmanjšana sredstva za investicije.

Ker pa je bilo s tem rešeno vprašanje premostitvene doklade le za državne uslužbence in upokojece, so s strani socialističnih poslancev podvzeli potrebne korake, da bi dosegli enkratno doklado tudi za rentnike. Tudi tukaj bi morala dati na razpolago potrebna sredstva država in še ni znano, kakšno stališče bo do tega zavzel finančni minister.

Uspeh tokratne akcije zveze sindikatov je vsekakor zadovoljiv. Medtem ko bodo delojemalci v posameznih panogah gospodarstva dobili izplačano premostitveno doklado v višini enotedenskega zaslužka ali pa jim bodo plače in mezde splošno zvišane za 2 do 4 odstotke (n. pr. v tekstilni industriji), je javnim uslužbencem zagotovljena enkratna doklada v višini 100 šilingov za neporočene in 300

šilingov za poročene osebe ter poleg tega 100 šilingov za vsakega otroka.

V zvezi s prizadevanji za doseg premostitvene doklade je bilo s socialistične strani, ki je tudi merodajna v avstrijskih sindikatih, poudarjeno, da zveza sindikatov prvotno ni sremela za enkratno doklado, marveč je vedno zahtevala znižanje cen. Do akcije za doklado je bila pri-

siljena šele potem, ko so se brez uspeha razbila tozadevna pogajanja in ko na strani podjetnikov ni našla potrebnega razumevanja. Nadalje je rečeno, da pomeni dosežena enkratna doklada le začasno rešitev in da stremi zveza sindikatov prej ko slej za znižanjem cen, medtem ko naj bo tokratna akcija resno svarelo za bodočnost.

Tudi štiri velesile priznale nevtralnost Avstrije

Avstrijskim veleposlanikom v Washingtonu, Londonu, Parizu in Moskvi so bile v torek predane note z enakim besedilom, v katerih vlade ZDA, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze potrjujejo sprejem sporočila avstrijske vlade, da je avstrijski parlament z veljavnostjo 5. novembra uzakonil nevtralnost Avstrije. Vse štiri velesile sporočajo v svojih notah, da jemljejo tozadevni avstrijski ustavni zakon na znanje in da

na izraženo željo priznavajo trajno nevtralnost Avstrije.

Avstrijsko nevtralnost so v zadnjih tednih potrdile in priznale tudi že naslednje države: Japonska, Švedska, Kolumbija, Italija, Švica, Madžarska, Finska, Indija, Chile, Honduras, Guatemala, Jugoslavija in Čehoslovaška. Na Dunaju pričakujejo, da bodo v doglednem času sledile še druge države in formalno priznale nevtralnost Avstrije.

Sovjetski državniki za čvrsto prijateljstvo z Avstrijo

Dvajsetčlanska avstrijska parlamentarna delegacija se je po štirinajst dnevnem bivanju v Sovjetski zvezi, kjer je bila gost Vrhovnega Sovjeta, dne 2. decembra vrnila na Dunaj. V sporočilu, ki ga je izdala pred povratkom, je delegacija pod vodstvom predsednika zveznega sveta Frischa izrazila prepričanje, da medsebojni obiski mnogo prispevajo k sporazumevanju med narodi in da je bil ta obisk velikega pomena za razvoj prijateljskih odnosov med narodi obeh držav. Delegacija, ki je prepotovala več ko 10.000 kilometrov in

si ogledala mnogo mest, industrijskih obratov in kmetijskih kolhozovnih gospodarstev je bila povsod deležna gostoljubnosti s strani zasopnikov oblasti in sovjetskega prebivalstva.

Na poslovilnem sprejemu v Kremlju je sovjetski zunanji minister Molotov izjavil, da so na podlagi avstrijske državne pogodbe upostavljeni stiki med SZ in Avstrijo za obe državi in tudi za vse evropske dežele velikega pomena. Izrazil je upanje, da bo Avstrija v duhu doslednosti in odkritosrčnosti izvajala politiko nevtralnosti, za katero se je odločila.

Predsednik Vrhovnega Sovjeta maršal Vorosilov je v svojem nagovoru opozoril na važno vlogo, ki jo lahko imajo izmenjave parlamentarnih delegacij za zmanjšanje mednarodne napetosti, ter podčrtal potrebo poglobljanja prijateljstva med obema državama, za kar je treba storiti vse, da bo postalo čvrsto in trajno.

Podpredsednik sovjetske vlade Mikojan je poudaril, da med Avstrijo in Sovjetsko zvezo trenutno ni nobenih spornih vprašanj in da bo sovjetska vlada natančno izpolnjevala svoje obveznosti do Avstrije, ki temeljijo na veljavnih pogodbah in sporazumih. Pri tem pa pričakujemo — je dejal — da bo Avstrija prav tako izpolnjevala sklenjene pogodbe. Treba je razpršiti ostanke nezaupanja in sumničenja med obema deželama, k čemer naj pripomorejo medsebojni stiki in izmenjava informacij. Na koncu je Mikojan izrazil upanje, da bo obisk avstrijske parlamentarne delegacije v SZ znatno prispeval k izpolnitvi te naloge.

Maršal Tito na uradnem obisku v Etiopiji in Egiptu

Koncem zadnjega tedna je odpotoval predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito s svojim spremstvom na uradni obisk v Etiopijo in od tam v Egipt. S tem vračalanski obisk cesarja Haile Selassija v Jugoslaviji, hkrati pa se je s tem odzval povabilu, ki mu ga je izrazil egiptski predsednik Naser ob priložnosti, ko se je Tito vračal z obiska v Indiji in Burmi.

Obisk maršala Tita, ki potuje spet z ladjo »Galeb«, bo vsekakor mnogo prispeval k nadaljnjemu razvoju stikov med Jugoslavijo na eni in Etiopijo ter Egiptom

Ameriško delavsko gibanje stopa v novo obdobje

V Združenih državah Amerike je prišlo minuli ponedeljek do združitve obeh doslej največjih sindikalnih zvez — Ameriške federacije dela (AFL) in Kongresa industrijskih organizacij (CIO). V prvi so bili delavci organizirani na strokovni, v drugi pa na industrijski podlagi. Z združitvijo obeh organizacij v združeno AFL-CIO je sedaj pokopan dvajsetletni medsebojni boj, ki je prizadel v tem obdobju mnogo škode ameriškemu delavskemu gibanju. S spojitvijo so dobili ameriški delavci mogočno skupno organizacijo, ki šteje 15 milijonov članov in je posala s tem za sindikalno organizacijo Sovjetske zveze, ki šteje 40 milijonov članov, druga najmočnejša delavska organizacija na svetu.

V ZDA je sicer še vedno okoli 40 milijonov neorganiziranih delavcev, za katere pa bo združena AFL-CIO nedvomno predstavljala pomembno privlačno silo. Vsekakor bo v življenju Amerike odslej bolj čutiti vpliv v združeni organizaciji povezanega delavstva. V industrijskih krogih je umevno povzročila združitve nervozo, ker bodo morali delodajalci odslej računati pri kolektivnih pogajanjih s strnjeno organiziranim delavstvom. Pa tudi v političnem življenju Amerike bo združeno delavsko gibanje močnejši, pri bodočih volitvah pa morda celo odločilni činitelj.

Eden in Eisenhower se bosta posvetovala v Washingtonu

V Londonu in v Gettysburgu je bilo uradno sporočeno, da bosta v januarju prihodnjega leta odpotovala na večdnevni obisk v Washington britanski ministrski predsednik Eden in zunanji minister McMillan. Glede razgovorov, ki jih bosta imela z Eisenhowerom, ni objavljenega posebnega dnevnega reda. Vendar pa domnevajo, da se bodo državniki obeh zapadnih velesil posvetovali o sovjetski politiki po neuspeli ženevski konferenci zlasti v zvezi z zaostritvijo glede Nemčije. Nadalje bodo razpravljali o sovjetski diplomatski ofenzivi na srednjem Vzhodu in v jugovzhodni Aziji. Predmet razprav bo tudi predlog, ki ga je nedavno stavila Sovjetska zveza in po katerem se naj preneha z vsakršnimi poizkusi z vodikovo bombo. — O teh vprašanjih bodo razpravljali tudi na sestanku med Bulganinom in Hruščevom ter angleškimi državniki, ki bo v aprilu leta 1956.

Avstrija bo postala članica Evropskega sveta

V Parizu so objavili vest, po kateri so zunanji ministri držav članic Evropskega sveta razpravljali o možnosti za sprejem Avstrije v to organizacijo. Poudarjeno je bilo, da bo do tega prišlo morda že na prvi seji ministrskega odbora Evropskega sveta, ki je predvidena za začetek prihodnjega tedna.

V FRANCIJI:

Zagovorniki predčasnih volitev so zmagali

Kakor smo že zadnjič poročali, se je v francoskih političnih krogih razvnel boj med dvema strujama, ki sta sicer obe izrazili potrebo po razpisu predčasnih volitev v skupščino, se pa v toliko razlikujeta, da so na eni strani za predčasne volitve zato, da bi onemogočili reformo volilnega zakona, medtem ko so na drugi strani zavzemali za predčasne volitve le pod pogojem, da se prej spremeni volilni zakon. Ta boj je dovedel zadnji teden do tega, da je b'la Faurovi vladi izrečena nezaupnica in je bila s tem dana ustavna možnost za razpust skupščine in s tem tudi za razpis predčasnih volitev, ne da bi poprej izvedli volilno reformo. S tem so si zagotovili prvi uspeh tako na skrajni levi kakor tudi na skrajni desnici, medtem ko bodo imele osrednje stranke tudi pri bodočih volitvah težave vsled volilnega zakona.

Nedvomno pomeni ta razvoj pomembno zmago ministrskega predsednika Faure, ki si je kljub nezaupnici zagotovil predsedniški stolček vsaj do izvolitve nove skupščine, morda pa tudi še za naprej, ker bo njegovega največjega tekmeca, Mendes Francea, najbolj oviral prav sedanjí volilni zakon. Na tem tudi nič ne spremeni dejstvo, da je strankino vodstvo izključilo Faure iz radikalno-socialistične stranke, kajti na drugi strani so ga ponovno potrdili za predsednika tako imenovanega »Zbiranja republikanske levice« in je pričakovati, da si bo na ta način tudi po novih volitvah znal utreti pot do predsedniškega mesta.

Po ustavi bi morali nove volitve raz-

pisati za 1. januar 1956, ker pa dan Novega leta ne bi bil preveč prikladen, je državni svet odložil volitve za 1 dan in jih določil za 2. januar. Hkrati je bil 2. januar proglašen za državni praznik in izgleda, da se v merodajnih krogih bojijo slabe udeležbe na volitvah, kajti vesti iz Pariza pravijo, da kaže francoska javnost zelo malo zanimanja za volilno borbo, ki se je medtem tudi že pričela. Poleg tega se pri januarskih volitvah okrog milijon mladih volilcev ne bo moglo poslužiti svoje volilne pravice, ker je rok za vpis v volilne spiske prekratek, zaradi česar je združenje mladine, ki je pod vplivom radikalcev, protestiralo proti »vladnim zlorabam« z volilnimi spiski.

Predvolilna borba, ki je zajela 21 najrazličnejših političnih skupin, se je v bistvu že pričela, čeprav je uradni začetek določen šele za 13. december. Kakor vse kaže, bo pri teh volitvah v glavnem šlo le za vprašanje: Faure ali Mendes-France. Zato je tudi razumljivo, da skušata ta dva rivala pritegniti vsak na svojo stran čim več strank in stranic ter je pričakovati, da bo prišlo do različnih povezav posameznih političnih skupin. Ni izključeno, da si bosta konec koncev stala nasproti dva mogočna tabora, na eni strani desničarske stranke, združene okoli Faure, in na drugi strani Mendes-France na čelu leve.

Izid volitev je popolnoma negotov, kar tiče posamezne osebnosti, medtem ko glede politične sestave nove skupščine ni pričakovati posebnih sprememb.

Videz soglasja ne more prikriti resnice

(Poročilo o občnem zboru kmetijske zbornice)

Minulo soboto je bil v Celovcu občni zbor kmetijske zbornice, ki se je bavil s težavami, ki so nastale pri sestavi zborničnega proračuna za leto 1956, in z aktualnimi agrarnopolitičnimi in socialnopolitičnimi vprašanji.

Kot predstavnica kmetijstva in gozdarstva črpa kmetijska zbornica denarna sredstva iz zborničnih doklad, katerih višino in uporabo določi občni zbor. Poleg tega pa je kmetijski zbornici prepuščeno tudi pospeševanje kmetijstva. Personalne in stvarne stroške pri pospeševanju kmetijstva in gozdarstva krije na vsakoletni predlog kmetijske zbornice deželna vlada iz svojega proračuna. Za leto 1956 je zbornica za kritje personalnih in stvarnih stroškov pri pospeševanju kmetijstva predlagala 4.523.000 šil. V osnutku deželnega proračuna za leto 1956 pa je v ta namen predvidenih le 3.350.000 šil., tako da v tem proračunu zbornice niso pokriti izdatki v znesku 1.173.000 šil.

Iz tega razloga občni zbor tudi ni mogel sklepati o višini in uporabi zborničnih doklad za leto 1956. V osnutku tega proračuna, ki z zborničnimi dokladi neposredno zadene kmetovalca, zahtevajo redni izdatki zbornične doklade v višini 125 %, izredni izdatki pa nadaljnjih 25 %. Kakor je bilo na občnem zboru soglasno ugotovljeno, je 150 % zborničnih doklad skrajna meja zahtev, ki jo kmet more nositi. Ker pa pri tem še vedno manjka znesek 1.173.000 šil., je občni zbor naslovil na deželni zbor poziv, da v deželnem proračunu nujno zviša postavko za personalne in stvarne izdatke pri pospeševanju kmetijstva na višino, ki jo je predlagala kmetijska zbornica.

Pospeševanje kmetijstva z namenom izboljšanja in pocenitve proizvodnje je brez dvoma ena najvažnejših skrbi vsake države in dežele. Po drugi strani pa je tudi res, da dajejo ta denar v prvi vrsti državna podjetja ter delavci in nameščenci s svojim mezdnim davkom, ki si jim enostavno odtegne od njihovega zaslužka. Ravno pred kratkim je bilo namreč v parlamentu ugotovljeno, da privatna industrijska in trgovska podjetja zaostajajo pri plačevanju davkov z več sto milijonskimi zneski. Vse to vendarle ni merodajna sila v kmetijski zbornici, to je OVP-Bauernbund. Zakaj kljub temu vedno spet usmerja svoje napade prav na tiste, ki so na dvigu proizvodnje domačega kmetijstva najbolj zainteresirani in od katerih more edino pričakovati znatno pomoč za pospeševanje kmetijstva? To vprašanje se je nepristranskemu opazovalcu vsiljevalo v prvem delu zadnjega občnega zbora. Stvarnega pojasnila za tako zadržanje ni. Kmečki ljudje na vasi na takem zadržanju ponovno lahko spoznajo, da nosi OVP-Bauernbund na Koroškem ogromno krivdo za njihov čedalje slabši položaj in za prenizko javno pomoč.

V drugem delu zasedanja se je občni zbor bavil s starostno podporo ter z otroškimi dokladi za kmete ter pri

tem soglasno zahteval drugim starostnim podporam primerno podporo tudi za kmete ter dodelitev otroške doklade tudi za prvega kmečkega otroka. Nadalje se je odločno zavzel za podaljšanje zakonov o gospodarstvu z mlekom in žitom ter zakona o prometu z živino ter na predlog Kmečko-gospodarske zveze zahteval, da se v zakon za promet z živino vnese še določilo o dopustni razliki med proizvodno in konzumno ceno za meso. Prav tako je zahteval popravilo uradno določene cene za mleko na višino, ki bo odgovarjala proizvodnim stroškom, ter pri tem poudaril, da mora zvišanje priti tudi res v korist producentu mleka, ne pa kakšnim predelovalnim podjetjem.

Svoje nezadovoljstvo je občni zbor izrazil tudi s sedanjim razvojem cen za pitance na Koroškem ter zahteval, da se povprečna cena, ki po dosedanji ureditvi znaša v St. Marzu na Dunaju 12.50 do 13.50 šilingov zviša na 13 do 14 šil. Čim pade ta cena na 13 šil., se mora takoj prepovedati uvoz prašičev, država pa mora poseči vmes s svojimi intervencijskimi nakupi, in sicer ne samo na Dunaju, temveč tudi po zveznih deželah.

Končno je občni zbor grajal zadržanje javnih ustanov pri gradnji in popravilu cest in železniških prog ter električnih,

telefonskih, telegrafskih napeljav, ki brezobzirno poškodujejo in uničujejo kmečko zemljo in posevke, ne da bi dali za to primerno odškodnino. Občni zbor je za dolžil zbornico, da ukrene vse, da se taki nedostatki odpravijo.

Občni zbor kmetijske zbornice minulo soboto je za človeka, ki je z razmerami v kmetijski zbornici manj poznan, poročal v videzu največjega soglasja v skrbi za olajšanje položaja delovnih kmetov. Tak videz je skušala ustvarjati najmočnejša skupina v zbornici, OVP-jevski »Bauernbund«. Vendar se nobeden izmed bauernbundovskih mandatarjev na tem zasedanju ni mogel oprati madeža, da je šele sedaj podpisal in glasoval za resolucije in predloge, ki sta jih v resnično koroških delovnih kmetov že pred leti oddali skupini Zveza avstrijskih delovnih kmetov in Kmečka gospodarska zveza. Bauernbund kljub svojim tokratnim poskusom ne bo mogel prepričati koroških malih in srednjih kmetov, da je njegova nenadna skrb za njihovo usodo iskrena in poštena. Preveč očito kaže njegovo zadržanje v zadnjih letih, da s tem manevrom Bauernbund samo pripravlja in kuje kapital za prihodnje volitve v kmetijsko zbornico, ki bodo jeseni 1956.

Znanost in umetnost je zadeva vsega ljudstva

V avditoriju dunajske univerze je priredila Zveza socialističnih študentov predavanje o sklepih kulturnega programa Socialistične stranke, na katerem je govoril študentom minister ing. Waldbrunner. Minister je dejal, da je ta kulturni program nastal iz tradicije socialističnega gibanja. Kulturni napredek je pogoj za politično enakopravnost. Demokracija zahteva prosvetno delo, ker more obstati le tedaj, če so državljani zanj zreli in se zavedajo svoje odgovornosti. Z nepoučenimi ljudmi je težko ohranjevati trajno demokracijo. Iz tega spoznanja je postala Socialistična stranka najuspešnejša vzgojna organizacija.

Življenje delovnega človeka je lahko mnogo lepše in več vredno, če se mu k temu pripomore. Ta pomoč je današnjemu človeku enako vredna kakor prednikom, ki so se borili za politično in socialno enakopravnost. Dejal je, da socialisti nočejo nobene »državne kulture« niti ne zahtevajo zanjo monopola, ker vedo, da se tudi drugi na svoj način prizadevajo da bi človeka kulturno dvignili. Nikogar od tega dela ne izključujejo, toda tudi sami se nočejo pustiti izključiti.

Nadalje je minister naglasil prizadevanje socialistov, da bi v državnem proračunu dosegli večja sredstva za kulturne namene. Za leto 1956 je predvidenih tudi nekoliko več sredstev. Za vse zahtevajo svobodo izražanja in raziskovanja. Znanost ni samo stvar učenjakov, temveč zadeva vsega ljudstva.

Socialistični kulturni program naj bi bil doprinos k umstvenemu in nprstvenemu podvigu vsega ljudstva. Nahajamo se na razdobju nove zgodovine in izkoriščamo možnosti, ki jih doslej še nikoli nismo imeli.

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani v prihodnjem letu

Letos je gospodarsko razstavišče v Ljubljani zaključilo svoj spored z razstavo radia in telekomunikacij. S svojimi razstavami je razstavišče dokazalo, da je postalo ustanova, ki pozitivno vpliva na razvoj jugoslovanskega gospodarstva kakor tudi na krepitev trgovinskih zvez doma in v tujini.

Za prihodnje leto imajo na gospodarskem razstavišču v načrtu najmanj šest večjih razstav in nekatere z mednarodno udeležbo. Prva bo razstava tekstila in oblačil. V času, ko bo zasedala Zveza mest Jugoslavije, bo stanovanska razstava. Velika bo razstava povojnih izumov in tehničnega napredka v Jugoslaviji, kjer bodo prvič zbrani vsi izumi in novosti iz vseh področij jugoslovanskega področja. Tudi prihodnje leto bo obrtniški velesejem in 2. mednarodna razstava vin. Napredek kmetijstva bo pokazan na kmetijskem sejmu, na katerem bodo v prikaz številni kmetijski stroji in druga mehanizacija.

govore tele številke: leta 1945 smo imeli 7 učiteljev, zdaj jih je več kot 500; imamo svoje učiteljske. Naša profesionalna kulturna skupina ima 40-članski orkester, 80-članski pevski zbor in 24 članov baleta, v glavnem za narodne plesce. Naše Narodno gledališče ima od ustanovitve 1948 za seboj 883 predstav po krajih, kjer prebivajo lužiški Srbi.

»S čim se ukvarjajo prebivalci?«
Član glavnega odbora »Domovine« Merčun Kašpor: »Lužiški Srbi so povelični mali kmetje, mnogi so šele z agrarno reformo dobili zemljo. Menda je bil med lužiskimi Srbi en sam veleposestnik, ki mu je bila odvzeta zemlja. Naši ljudje so bili kmečki delavci pri nemških junkerjih, zdaj so gospodarji na svoji zemlji. Pri nas je razvita premožovna industrija, ki ima zaradi bogatih ležišč še lepo bodočnost, pa manjša steklarska in tekstilna industrija.«

»Kaj bero vaši ljudje v domačem jeziku?«

Urednik »Nove dobe« Beno Šolta: »Poleg dnevnika izhajajo razne revije, od mladinskih do literarnih, dva verska lista.«

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z lužiskimi Srbi

V zbirki »Zapiskov s poti po Nemški demokratični republiki« je Ljudska pravica objavila pod gornjim naslovom sestavek svojega sodelavca D. Šmicbergerja, v katerem opisuje srečanje z lužiskimi Srbi. Ker bo tudi naše čitatelje zanimalo, kako živi jugoslovanska narodna manjšina v Nemčiji, ponatiskujemo predmetni članek v celoti:

Tam, kjer Odra zapusti Nemčijo in postane Nisa obmejna reka, se začnejo dvojezični krajevni napisi: Guben — Gubin, Forst — Borš, Weisswasser — Bila voda in vse tako naprej do središča lužiskih Srbov, do Bautzena — Budšina.

Starinsko mesto z ostanki gradščinskih stolpov je tonilo v megli, ko sem v kavarni ob magistratu prebiral »Nowo dobo« s podnaslovom »Nowiny serbskeho luda«. Ta večer nismo nikogar več našli v pisarnah lužiskosrbske organizacije »Domovina«; vratar tudi ni ničesar vedel o našem obisku. Nekomu je telefoniral v materinem jeziku in nas za prihodnje jutro najavil.

Vsak začetek razgovora je zadržan. Toda ko smo prebili skoraj ves dan z voditelji lužiskosrbskih organizacij, obiskali dve njihovi šoli in profesionalno kulturno skupino, založbo in uredništvo njihovega časnika, smo se vse bolj zblizali. »To je naš jugoslovanski brat«, so rekli, a menili smo se v nemščini, kajti naša jezika se le toliko razlikujeta, da bi se precej težje sporazumeli.

Priznal sem jim, da o njih bore malo vemo, zlasti o njihovem povojnem razvoju. Zato se je razgovor pletel ob zgodovini, gospodarskem položaju, kulturnih pridobitvah in narodnostnem preporodu, kakor imenujejo sedanje obdobje.

»Koliko ocenjujete, da je lužiskih Srbov?«

Predsednik »Domovine«, Kurt Krenz: »Tega niti dobro ne vemo. Mnogi naši ljudje imajo še vedno predsodke in nočejo priznati svoje prave narodnosti. To je dediščina nacizma, ko je zatiranje naših ljudi zavzelo največji obseg. Sodimo, da nas je 150 do 200 tisoč. Bolj določeno

PO ŠIRNEM SVETU

Dunaj. — Avstrija namerava kupiti v Združenih državah Amerike atomski reaktor v vrednosti štirih milijonov dolarjev. Avstrijski fizik, prof. dr. Thirring je v tej zvezi dejal, da je Avstrija zaradi pomanjkanja virov za energijo prisiljena zagotoviti si proizvodnjo energije potom atomskih elektrarn.

Kairo. — Britanska in egiptovska vlada sta podpisali pogodbo, ki urejuje način izvedbe ljudskega glasovanja v Sudanu, s katerim bodo Sudanci odločili, ali hočejo samostojno državo ali pa kondominij z Egiptom. Plebiscit bo nadzirala mednarodna komisija, v kateri bodo predstavniki Švedske, Norveške, Poliske, Švice, Jugoslavije, Indije in Pakistana.

Rim. — V Italiji je prejšnji teden 80.000 srednješolskih in visokošolskih profesorjev s tridnevno stavko podkrepilo svoje zahteve po zvišanju plač. Delno zvišanje, ki ga je italijanska vlada napovedala, označujejo kot nezadovoljivo in ni izključeno, da bo prišlo do ponovne stavke.

Berlin. — Na povabilo pekinške vlade je odpovala petčlanska vladna delegacija Vzhodne Nemčije pod vodstvom ministrskega predsednika Grote-wohla na uradni obisk na Kitajsko. Delegacija, v kateri se nahaja tudi vzhodnonemški zunanji minister, bo obiskala tudi Severno Korejo in Mongolijo.

Buenos Aires. — Argentinska vlada je razveljavila vse kolektivne delovne pogodbe, ki jih je svoj čas sklenila Splošna zveza dela za svojih 2.400 včlanjenih sindikalnih organizacij s približno 4 milijoni članov. Pri sklepanju novih pogodb bodo argentinski delavci verjetno zahtevali vsaj 25-odstotno zvišanje mezd in plač, ker so se življenjski stroški v zadnjih mesecih občutno zvišali.

Atene. — Sovjetski veleposlanik v Atenah Sergejev je obiskal grškega ministra za zunanje zadeve Teotokisa in ga prosil, naj bi Grčija podprla kolektivni sprejem 18 novih držav v Združene narode. Teotokis je obljubil, da bo o tem vprašanju razmišljal in se posvetoval s predstavniki Grčije.

Djakarta. — Indonezijska vlada je sklenila, da bo zopet začela z razpravami z Nizozemsko, da bi se tako obe vladi pogovorili o statutu zveze med obema državama, o finančnih vprašanjih in o gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo prav tako obe državi.

Bonn. — Zapadnonemške varnostne oblasti poročajo, da je Sovjetska zveza v zadnjih tednih pričela z velikimi pošiljkami sovjetskih MIG-15-reakcijskih letal v Vzhodno Nemčijo in je to namenjeno za vzhodnonemške »nacionalne oborožene sile«. Zaradi tega vlada na zapadu vznemirjenost.

Nürnberg. — Število brezposelnih v Nemški zvezni republiki se je v novembru povečalo od 98.782 na 602.977. To so podatki, ki jih je objavil urad za posredovanje dela v Nürnbergu. Od doslej zapisanih brezposelnih je 306.308 moških in 296.679 žensk.

Bukarešta. — Romunska časopisna agencija sporoča, da je egiptovski predsednik obvestil romunsko vlado, da sprejme njeno povabilo na obisk v Romuniji. V odgovoru egiptovskega ministrskega predsednika je izraženo mnenje, da bo prispeval ta obisk k razvoju še boljših odnosov in h krepitvi prijateljskih stikov med obema državama. Datum obiska bodo kmalu določili.

Helsinki. — Sovjetska zveza in Finska sta podpisali trgovinski sporazum za zamenjavo blaga v vrednosti 250 milijonov dolarjev.

Braunschweig. — V zadnjih dneh so odkrili na železniških progah v Braunschweigu več poskusov sabotaže. Neznani ljudje postavljajo na proge umetne ovire ali pa blokirajo kretanje in signale. Podobne pojave sabotaže so zasledili tudi v Schleswig-Holsteinu.

Z lužiskimi Srbi

(Nadaljevanje z 2. strani)

sa, za evangeličane in katoličane, domače šolske knjižice, literarna dela domačih avtoriev in prevodi. Pred letom 1948 smo izdali pesmi vašega Nazorja in prav bi bilo, da bi se na tem področju spet zblizali.

»Kako imate zagotovljene narodnostne pravice?«

Merčun Kšpor: »Saška skupščina je leta 1948 izdala zakon o ohranitvi pravic lužiskih Srbov. Naši ljudje sodelujejo v oblastnih organih. Predsednik Krenz je zvezni poslanec, poleg tega imamo še tri poslance naše narodnosti. V okrajnem odboru Budišin so predsednik in trije člani lužiški Srbi. Enakovredno so po vseh občinah razdeljene funkcije med predstavnikih obeh narodnosti.«

»Kakšne so naloge vaše organizacije?«

Kurt Krenz: »Krepiti našo mlado državo, ki nam nudi vse možnosti za narodnostni in kulturni razvoj: vzgajati mladino, jo spoznavati z našo literaturo, pesmimi, plesi: še bolj dvigati našo narodno zavest, ki je trnela v prejšnjih desetletjih, zdaj pa ji nihče več ne ovira pota.«

Ni moč oporekati, da je »Domovina«, ki ji vzhodnonemška vlada za razne oblike dela nudi izdatno finančno pomoč, dosegla na teh področjih zratne uspehe. Zvečer smo obiskali dve mladinski slovesnosti, kjer je nemško prebivalstvo složno sedelo za mizami z lužiskimi Srbi in je mladina plesala zdi Sorbski kolo, Mlin, Gore muhe, Frero, zdaj zapela nemško pesem. Pili so dobro domače pivo in jedli narodne pogarče s sirom.

V tem okolju se mi je zdelo, da so izginili stari problemi, o katerih sem bral v letnem poročilu »Domovine«: Svoičas je imela na naše gibanje poseben vpliv češko-slovaška buržoazija, ki je stremela po naših premogetnih ležiščih in propagirala geslo: »Proč od Nemcev«. Sedanji voditelji »Domovine« in mladina ob njih si — kot kaže — s preteklostjo ne belijo glave.

Vladimir Klemenčič:

Avstrijski popis prebivalstva leta 1951 in koroški Slovenci

(Ponatis iz »Naših razgledov«)

Na Koroškem so bile z ljudskimi štetji vedno zvezane neprijetnosti za slovensko prebivalstvo. Doslej niso pri nobenem popisu ugotavljali prebivalstva po narodnosti, temveč le po občevalnem jeziku, z izjemo popisov leta 1923 in 1934, ko so uvrščali prebivalstvo glede na pripadnost h kulturnemu krogu. Rezultati štetij so vedno izzvali številne diskusije med Slovenci in Nemci, saj so oblasti, če je bilo le mogoče, skoraj povsod izbrale le take popisovalce, ki so skušali po določenih navodilih število slovensko govorečega prebivalstva čim bolj zmanjšati. Številke za slovenski občevalni jezik se od popisa do popisa tako izpreminjajo, da se z naravno rastjo in migracijami prebivalstva ne morejo vskladiti. Po posameznih naseljih so pri enem popisu uvrstili vse prebivalstvo s slovenskim, pri drugem z nemškim, pri tretjem pa mešano, s slovenskim in nemškimi občevalnim jezikom. Takih zmešnjav je mnogo, zato o verodostojnosti publiciranih rezultatov, kakor je bilo v znanstvenih razpravah na mnogih mestih poudarjeno, ni govora.

Pravilno ugotovitev dejanskega števila Slovencev na Koroškem so razen omenjenih dejstev onemogočili tudi kriteriji popisov, ker niso prebivalstva popisovali po narodnosti. Veliko število prebival-

Ves kulturni svet se pripravlja, da proslavi obletice Mozartovega rojstva, ki bo leta 1957. Mozart je bil genialni avstrijski komponist, pianist in dirigent v dobi dunajskega klasicizma. Njegovo glasbo, ki jo pozna ves svet in jo dnevno izvajajo pri raznih radijskih in drugih programih, odlikuje globoka občutenost, tehnična dovršenost, lahka izraznost in mladostni polet. V svojem razmeroma kratkem življenju, saj je živel samo 45 let, je ustvaril več kot 600 kompozicij: 22 oper, 45 koncertov, 60 serenad in divertisemenov, 28 godalnih kvartetov, 40 koncertnih arij, 15 maš, rekviem, veliko število pesmi, sonate in drugo.

Ker je Mozart Avstrijec, bodo seveda največje slavnosti na Dunaju. Za počasti-

tev Mozarta so začeli tudi s snemanjem filma o Mozartovem življenju. Na Dunaju so osnovali tudi poseben festivalski biro, ki bo vodil vse priprave in prireditve za Mozartov jubilej. Načeljuje mu Bernard Paumgartner, znani muzikolog, biograf, dirigent in predsednik Mozarteuma v Salzburgu. Biro pripravlja tudi izdajo celokupnega Mozartovega dela, v zamisli pa je tudi načrt, da bi vse Mozartove kompozicije posneli na plošče. Izšla pa je tudi že prva knjiga o Mozartu, in sicer v založbi Amalthea na Dunaju. To je delo Ericha Schenka, izdano pod naslovom »Wolfgang Amadeus Mozart«. Knjiga obsega 823 strani in 206 ilustracij, med njimi tudi večje število barvnih slik. Knjiga predstavlja res izčrpen prikaz Mozartovega življenja in ustvarjanja.

Trst ima novo slovensko knjigarno

V Trstu so minulo soboto odprli novo slovensko knjigarno, ki nosi ime »Tržaška knjigarna«. Ovoritvi so prisostvovali povabljeni gostje, med njimi generalni konzul FLRJ Mitja Vošnjak s člani konzulata, mnogi tržaški slovenski profesorji in učitelji ter drugi prosvetni in javni delavci, pa tudi več italijanskih meščanov, ki se zanimajo za slovensko založniško dejavnost.

»Tržaška knjigarna« je urejena in opremljena po načrtih znanega slovenskega arhitekta prof. Eda Mihevcia in bo imela na zalogi vse sodobne slovenske knjige, leposlovne in strokovne, ter knjige italijanskih pisateljev v slovenskem prevodu. Knjigarna razpolaga tudi s šolskimi knjigami in drugimi šolskimi potrebščinami, hkrati pa bo nudila bogato izbiro izdelkov folklorne domače obrti z izrazito umetniško vrednostjo. Za uvod v svoje poslovanje je knjigarna pripravila več lepih knjižnih zbirk za mladino.

Z otvoritvijo slovenske knjigarne so si

tržaški Slovenci ustvarili pomembno kulturno ustanovo, ki so jo že vsa leta pogrešali. Pomagala bo širiti krog prijateljev in ljubiteljev slovenske knjige v Trstu, nedvomno pa bo koristila tudi poživtvi in utrditvi kulturnih stikov med sosednjima državama Italijo in Jugoslavijo.

Lesičjakove pesmi

Napeve izbral in priredil Luka Kramolc. Uvod napisal dr. Janko Kotnik. Založila Mohorjeva družba v Celju leta 1954.

V uvodu opisuje dr. Janko Kotnik Lesičjakovo razgibano življenje in vsebino njegovih pesmi. Sledi nekaj pripomb Luke Kramolca k Lesičjakovim napevom in misli sedmerih slov. skladateljev o slovenski narodni pesmi.

Pesmi same obsegajo 36 strani. V celoti je prirejenih sedem Lesičjakovih nape-

Enciklopedija v žepni izdaji

Želja po znanju je v današnjem času zelo velika, o tem zgovorno pričajo številna leksikalna in enciklopedična dela, ki izhajajo vsepovod po vse u. Nemški založnik Rowohlt hoče tudi delo te vrste prilagoditi sedanjim možnostim in zahtevam, zato je začel izdajati zbirko, ki naj v »žepni obliki« predloži znanje 20. stoletja. V okviru žepnih knjig, po obliki enakih njegovim zbirki »rororo«, kar pomeni Rowohlt-Rotation-Romane, naj bi odlični znanstveniki različnih strok razgrinjali bralcem današnja dognanja in spoznanja. Urednik zbirke je monakovski filozof in vseučiliški profesor Ernest Grassi. Vsak zvezek bo imel tudi avtorjev življenjepis, register in bibliografijo. Za vsakih 25 zvezkov bo izšel še poseben register, ki bo družil vse posamezne zvezke v leksikalno celoto.

Doslej so izšli štirje zvezki te zbirke: Hans Sedlmayrjeva »Revolucija moderne umetnosti«, ki pomeni bolj polemiko proti moderni umetnosti, zakaj avtor je njen nasprotnik; »Sociologija spolnosti« hamburškega sociologa Helmuta Schelskega, ki raziskuje odnose med spolnostjo, moralno in družbo; »Konjunktura in krize« Günterja Schnöldersa, ekonomista, in »Sanje in njihove pomeni«, delo Wernerja Kemperja. Založnik napoveduje, da bodo v naglem zaporedju sledili še nadaljnji zvezki te leksikalne zbirke.

vov, pet od teh za mešani in moški zbor. Napevi so prirejeni v duhu koroških narodnih pesmi od preprostega širglasja pa tja do polno zvenečega sedmeroglasja, mestoma celo osmeroglasja. To pa ne sme motiti šibkejših zborov, saj se vsa harmonija razvija naravno, skoraj ljudsko, tako kot pojejo preprosti ljudje na Koroškem, ki ljubijo gosovo zvenečo akordiko. Da nekatere pesmi, ki prinašajo večje število kitic, ne utrujajo, menjava prireditelj mešan zbor z moškim in ženskim, uvaja soliste posamezno, pa tudi v dvo- in trogласiu ob spremljavi zbora.

Ob koncu zbirke je natisnjeno besedilo vseh pesmi v celoti.

Zbirka bo zelo dobrodošla ljubiteljem narodnih, še posebej koroških pesmi. Veseli je bodo pevci in tudi poslušalci.

M. Tomc

stva s sklenjenega slovenskega in mešanega ozemlja so popisovalci enostavno uvrstili med prebivalce z nemškim občevalnim jezikom, pri Slovencih, priseljenih na Severno Koroško, pa pri popisih nikdar niso upoštevali slovenščine, čeprav so jo družine v medsebojnem razgovoru uporabljale, tako da so rezultati vedno pokazali znatno manjše število slovensko govorečega prebivalstva od dejanskega stanja.

Tudi pri povojnem popisu leta 1951, kljub številnim kritikam predvojnih popisov, odnosa do koroških Slovencev niso izpremenili. Proti pričakovanju so uvedli za Slovence žaljiv kriterij, v objavljenih statističnih publikacij pa so Slovence očitno zapostavljali. Prebivalstvo so popisovali po občevalnem jeziku, toda pri tem se niso omejili na slovenski in nemški jezik, temveč so razen nemškega in slovenskega uvedli še »vindišarski« jezik. V kakšnih glavih je ta jezik nastal, v katerem času in od koga je bil priznan ter v kakšne namene so ga uporabljali, ve vsa avstrijska in slovenska javnost. To je pojem, ki ga še v predvojni Avstriji niso priznavali v uradni statistiki. S pojmom »vindišarstva« so nacisti utemeljevali teorijo o slovensko govorečih Nemcih, ki so jo kasneje razširili na vse predele Slo-

venije, ki so jih nacisti okupirali. Zato je naravnost čudno, da se šest let po zlomu nacizma pri avstrijskem uradnem popisu še vedno opirajo na take teorije, ki jih slovenski in avstrijski znanstveni krogi ne priznavajo. Pri razvrščanju prebivalstva se pa niso zadovoljili samo s skupinami »slowenisch, deutsch in windisch« (Tabela pod št. I), marveč so upoštevali še kombinirane kategorije, da so tako dosegli še večjo zmešnjavo. Doslej je bil uradno priznan le nemški jezik in večina Slovencev nemški jezik tudi obvlada, saj bi sicer v uradnih, kjer mnogi uradniki slovenščine ne znajo ali je namerno nočejo uporabljati, s slovenščino ne mogli opraviti ničesar in bi razen pri kmečkih delih težko našli zaposlitev. Zato je navedba kombinirane skupine slovenščine z nemščino za razdobje popisa, ko še določbe državne pogodbe niso bile v veljavi, delno razumljiva in je samo potrdilo neenakopravnosti slovenščine v javnem življenju. Seveda pa pri tem ne bi smeli znanja nemščine istovetiti s pojmom občevalnega jezika, kar so popisovalci očitno tudi delali. Navodila deželne vlade za popisovalce (Kärntner Gemeindeblatt, Klagenfurt, 21. Mai 1951) jasno določajo, da je pod občevalnim jezikom razumeti tisti jezik, ki ga človek v dnevnem živ-

ljenju največ uporablja, pri tem je skoraj gotovo mišljen jezik, ki ga govori doma. Popisovalci so pa po strankarskih navodilih uvrstili velik del Slovencev, ki doma uporabljajo izključno samo slovenski jezik, med nemško govorečega prebivalstva. Da pa v kompaktnih slovenskih predelih in čisto slovenskih naseljih potvorbe ne bi bile tako očitne in da bi se izognili slovenščini, so povsod veliko število prebivalstva uvrstili v kategoriji različnih kombinacij z »windisch« (19.883, Tabela pod št. I). Očitna je bila tudi težnja, da bi uvrstili Slovence v kombinirane kategorije s prednostjo nemščine (deutsch-windisch 10.944, deutsch-slowenisch 8.617). Pri tem so verjetno avtorji popisa že računali na kasnejše potvarjanje resnice pri tehniki obdelave statističnega gradiva za publiciranje, kjer število v obeh omenjenih kategorijah naštetega prebivalstva enostavno vštejejo med nemško govorečega prebivalstvo (Tabela pod št. II in IV).

Če bi bili avtorji publikacij vsaj nekoliko resnicoljubnejši in bi se v popisno gradivo vsaj malo kritično pogledili, bi tega gotovo ne publicirali. Najbrž si saki niso na jasne in vsebinski razlikami med osmimi jezikovnimi skupinami. Na vsem ozemlju od Labuda do Šmohorja je raztresena jezikovna skupina ljudi z oznako »windisch-slowenisch« in »slowenisch-windisch« s 117 prebivalci. Čeprav sta po vsej zdravi logiki potrebna za razgovor vsaj dva človeka, najdemo v statistiki precej naselij, pri katerih so uvrstili v posamezne namišljene jezikovne skupine le po enega prebivalca. (N. pr. v Goričah pri Galiciji pod »deutsch« 16, »deutsch-windisch« 1, »windisch« 1 in »windisch-deutsch« 8; v Dobrovi južno od Vovbr pod »deutsch« 96, »deutsch-slowenisch« 5, »deutsch-windisch« 6, »slowenisch« 3, »windisch« 1, »windisch-deutsch« 1).

(Se nadaljuje)

I.	Volkszählungsergebnisse der Gemeinden mit zweisprachigen Schulen 1890—1951 Beilage zum Sonderabdruck aus Nr. 49 der „Kärntner Landes-Zeitung“ vom 18. Dezember 1953 „Entwurf zum neuen Kärntner Schulgesetz“	deutsch 428.784	deutsch slowenisch 8.617	deutsch windisch 10.944	slowenisch deutsch 5.888	windisch deutsch 5.330	slowenisch 7.707	slowenisch windisch 117	windisch slowenisch 38	windisch 3.454	sonstige unbekannt 3.885
II.	Ergebnisse der Volkszählung vom 1. Juni 1951 nach Gemeinden Kärnten Bearbeitet und herausgegeben vom Österreichischen Statistischen Zentralamt Wien 1952, str. 14	deutsch 428.784	deutsch slowenisch 19.561	slowenisch deutsch 11.218		slowenisch 11.316			sonstige unbekannt 3.885		
III.	Ergebnisse der Volkszählung vom 1. Juni 1951 nach Gemeinden Kärnten Bearbeitet und herausgegeben vom Österreichischen Statistischen Zentralamt Wien 1952, str. 4—14	deutsch 448.345			sonstige unbekannt 26.419						
IV.	Statistisches Handbuch für die Republik Österreich Herausgegeben vom Österreichischen Zentralamt Wien 1952, str. 14	deutsch 448.345			slowenisch 22.534						

Koroško prebivalstvo po občevalnem jeziku ob ljudskem štetju leta 1951 v doslej objavljenih avstrijskih publikacijah

KOLEDAR

Petek, 9. december: Peter F.
Sobota, 10. december: Lavret. M. B.
Nedelja, 11. december: Damaz
Ponedeljek, 12. december: Aleks.
Torek, 13. december: Lucija
Sreda, 14. december: Bertold
Četrtek, 15. december: Kristina

Zboljššan železniški promet v Zilji

Od 5. decembra vozi osebni vlak AK 09 tudi na progi Podkloster-Šmohor kot osebni vlak ter obstoji na vseh kolodvorih in postajah. Prav tako obstoji od tega dne tudi vlak AK 27 na progi Šmohor-Koče-Muta na vseh kolodvorih in postajah. S tem je ustrezno večkrat izraženim željam potnikov.

Smrtna nesreča pri delu

Lobnik. — Minuli torek opoldne se je primerila v gozdovih na senčni strani Lepene zelo tragična delovna nesreča. V teh predelih zaposluje tvrdka Leitgeb svoje lesne delavce s sečnjo lesa in pozimi s spravljanjem hlobov v dolino. Hlode spuščajo po drči s hribov. Delo je nevarno in zahteva silno opreznost. Nesreča nikoli ne počiva in tudi omenjenega dne se je nepričakovano pripetila nezgoda, ki je zahtevala življenje pri vseh priljubljenega lesnega mojstra Leopolda Osojnika, p. d. Peručevega Poldeja iz Lobnika.

Poldej je imel nadzorstvo pri spuščanju hlobov v dolino, ki so s silno brzino drveli po kakih štiri sto metrov dolgi

Po naši zemlji

Letos spet gostovanje pevskih zborov na Štajerskem

Obe pretekli leti zaporedoma so koroški pevski zbori z velikim uspehom gostovali na slovenskem Štajerskem. Na obeh turnejah je pevske zборе vodil pevovodja in skladatelj Pavle Kernjak. Pevci so se obakrat vrnil s svojega gostovanja z najlepšimi vtisi in trajnimi spomini na lepe dni, ki so jih preživeli med gostoljubnimi Štajerci.

Tudi letos je Sklad Prežihovega Voranca pod predsedstvom tov. Janka Gačnika povabil koroške zборе na turnejo. To pot

so se odločili, da gostujejo podjunske pevski zbori iz Pliberka, Železne Kaple in St. Vida pod vodstvom pevovodje Zdravka Hartmana. Pevske zборе sestavljajo deloma pevci iz predvojne dobe, deloma pa so izpopolnjeni s številnimi mladimi silami.

Turneja je določena za 17. in 18. december. Prvi koncert bo v Radljah (bivšem Marenbergu). Med potom si bodo pevci ogledali v Vuhredu ogromno elektrarno v gradnji, kjer bo čez mesec dni obratovala že prva turbina. Po večernem koncertu v Radljah se odpeljejo v Maribor, kjer bodo prenočevali in si drugi dan dopoldne lahko ogledali mesto. Popoldne pa bo koncert v tipični panonski vasi Hotinji in zvečer v veliki dvorani Ljudske prosvete v Mariboru.

Našim pevcem, ki izhajajo iz kmečkih in delavskih vrst, želimo popoln uspeh, ko bodo imeli priložnost, da poklonijo rojakom na Štajerskem kos dragocene kulturne dobrine, izbor vedno lepe slovenske pesmi.

bolezni raku v starosti 42 let. Vsem prizadetim svojem izrekamo odkrito sožalje! —

Nedavno se je poročil Mihi Sablatnik, p. d. Lojzan v Trabeljah. Za svojo življenjsko družico si je izbral Uranjakovo hčerko. Srčno čestitamo!

Škocijan

V Srejah pri Škocijanu se je minuli ponedeljek primerila delovna nesreča. Žagar

čas in denar

terer, p. d. stari Mali na Ročici. Dosegel je starost 86 let. Dva dni pozneje je preminula Frančiška Pichler, p. d. Ošetarca na Žihpoljah. Smrt jo je dohitela pri šmoncu v Kotmari vesi. Pokojno so prepeljali na Žihpolje, kjer so jo pokopali na tamošnjem pokopališču. Deset dni pozneje pa je za vedno zatisnila svoje oči Leni Pvašina iz Zvonine. Podlegla je zahrbtni

Franc Lušnik je rezal deske. Naenkrat pa se je sprostil gonilni jermen ter treščil žagarju v desno nogo. Udarec je bil tako

za 7. januar

močan, da si je žagar zlomil nogo ter so ga morali prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Razne vesti iz Koroške

V okolici Kapruna je snežni plaz zasul 19 pri gradnji elektrarne zaposlenih delavcev. Le štirje izmed njih so ostali pri življenju. Zadnjih pet delavcev so šele v sredo našli mrtve pod snegom. Od petnajstih smrtnih žrtev plazu so štirje Ko-

bilo 68 oseb poškodovanih in 4 mrtve. Organi prometnega oddelka v Krivi Vrbi so na področju deželne žandarmerijske komande za Koroško v svojem postopku proti voznikom motornih vozil, ki so kršili prometni red, izrekli 25 posvaril, naložili 95 kazni ter napravili 43 ovadb. Proti drugim kršiteljem prometnih predpisov so izrekli 15 posvaril, naložili 17 kazni in izvedli 5 ovadb.

ročci. Vsa Avstrija globoko sočustvuje s težko prizadetimi družinami ponesrečenec.

Pri deželnem delovnem uradu je bilo dne 30. novembra prijavljenih 5.932 brezposelnih delojemalcev, med temi 2.158 moških in 3.774 žensk. V minulem mesecu je število brezposelnih naraslo za 1.796 oseb, med temi za 756 moških in 1.040 žensk. V primeri s stanjem brezposelnih v istem času preteklega leta je število za skupno 986 oseb nižje.

Minuli teden se je na Koroškem primerilo 139 prometnih nesreč, pri katerih je

Velikovec

Letošnji tradicionalni Miklavžev sejem v Velikovcu je bil zaradi izredno ugodnega vremena dobro obiskan. Iz vseh predelov okraja so prišli kmetje in drugi radovedneži na sejem, kjer so se zanimali za cene in času pogojno še precej trgovali. Vendar takšnih sejmov, kot so bili nekdanj v Velikovcu, ni več ter so se nekako preživeli. Tudi tržne srede so zelo zgubile svoj nekdanji pomen, to pa predvsem zaradi tega, ker lahko domači trgovci v vsakem kraju ustrezajo ljudem s potrebnim blagom.

Vendar pa je vsakdo, ki že dalje časa ni bil v Velikovcu, lahko opazil, da je to mesto precej spremenilo svoje lice. Velikovška občina s socialistično večino je v razmeroma kratkem času po vojni v pogledu gradnje in obnove zares precej storila. Predvsem izboljšali in razširili so

OBVESTILO

Slovenska prosvetna zveza bo v času od 2. do 15. januarja 1956 priredila

v hotelu »Korotan« v Sekiri

štirinajstdnevni gospodinjski tečaj

na katerega vabi gospodinjice in dekleta iz vseh predelov našega področja.

Interesentke naj se prijavijo najkasneje do 22. decembra 1955 pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10, kjer izvejo tudi vse podrobnosti. SPZ Celovec.

šolske prostore, da v mnogočem ustrezajo sodobnim učnim in vzgojnim potrebam. Prizadevali so se za odpravo stanovanjske stiske, kar je razvidno tudi iz statistike, da je prebivalo leta 1939 v mestu 2.820 ljudi, danes pa jih živi za okoli 1.000 več.

Precej so uredili tudi ulice in ceste ter jih opremili z asfal-om. Na obronkih mesta so nastale stanovanjske naselbine in nova zasebna stanovanja, nove delavnice in trgovine. Na živinskem trgu so zgradili poslopje delovnega urada in protestantsko župnišče. Pomembno za mesto bo tudi upravno poslopje KELAG-a in novi most čez Dravo.

Remšenik

Težka nesreča je doletela minuli ponedeljek ob dveh ponoči družino posestnika Andreja Bočovnika, p. d. Sabodina v Remšeniku. V gospodarskem poslopiju je nastal požar in preden so se domači prav zavedli, je bilo vse poslopje v plamenih. Gospodarsko poslopje je pogorelo do temeljnega zidovja, plameni so uničili vse zaloge krme ter kmetijske stroje, kakor tudi mnogo orodja. Domači so bili sami v borbi proti ognjenemu elementu. Z največjim naporom se jim je vsaj posrečilo, da so preprečili razširitev ognja na stanovanjsko poslopje. Škoda je velika in nesreča v tem letnem času tem bolj občutna.

Prazniška okrasitev ulic v starem Celovcu

Trgovci na Starem trgu in Wienergasse so že lani pred prazniki lepo okrasili z zelenjem in nešteti žarnicami obe ulici, letos pa so se jim pridružili tudi trgovci v Kramergasse. Namen dekoracije je v tem, da bi dali temu predelu mesta prazničen in privlačen značaj, da bi privabili čim več publike, ker je tam, kjer se shaja mnogo ljudi, tudi več izgledov za trgovinske posle, ker masa v prijetnem vzdušju rajši in več kupuje. Okrasili pa so ta del mesta, ki predstavlja stari Celovec, tudi zaradi tega, da ga sori-jo bolj privlačnega, kjer obstojajo še zgradbe v starinskem slogu, ki so deloma zaščitene po zakonu o zaščiti spomenikov in pročelj in izložb tudi ne smejo prenavljati, kakor bi usrezalo modernemu slogu. Nove trgovine izven mestnega centra so seve zgrajene v skladu z napredkom moderne in praktične gradbeno-tehnične kulture.

Ta namen in pomen prazniške okrasitve je ob koncu dekorativnih del naglasil

tudi komercialni svetnik Vincenc Zwick pri sprejemu celovških novinarjev ter izrazil težnjo, da bi olajšali predpise o zaščiti spomenikov. Pri sprejemu je bil navzoč tudi župan Graf, ki je zamisel trgovcev pozdravil ter jim želel popoln uspeh. Svoje zadovoljstvo in priznanje besede sta izrekla tudi mestni svetnik Ausserwinkler in prezident koroškega velesejma Novak.

Zvečer so v slavnostnem aktu privili električni tok in na mah je zažarelo nešteto lučic, razvrščenih na preko 600 metrov dolgih lokih iz girland preko ulic, okrašenih s številnimi zvezdicami in zvončki. Vsa ta pestrost, ki se ji pridružujejo še okusno in lepo okrašena izložbena okraja, nudi na večer zares čarobno sliko ter je lep doprinos k okrasitvi tega mestnega predela. Upajo, da tudi uspeh ne bo izostal ter bo dekoracija privabila mnogo radovednežev in med temi številne kupce, v kolikor bodo seveda dopuščala denarna sredstva.

Vetrinj

V Goričici v občini Vetrinj se je v torek zvečer primerila smrtna prometna nesreča. Šofer poštnega avtobusa je peljal z rednim avtobusom od postajališča pred gostilno Otowitz v Goričici. Ko je vrata že zaprl, je prihitel še 82-letni gostilničar omenjene gostilne in hotel se v avtobus, da bi se peljal v Celovec. Voznik ni videl, ko se je zapozneli pasant prijel za ključko pri vratih, avtobus se je že premikal in vozil dalje. Avtobus je gostilničarja vlekel kakih pet metrov naprej, nato pa je skakal po cestni jarek. Tam je nezavesten obležal, avtobus pa je vozil dalje. Nekaj minut nato je gostilničarja našel voznik nekega osebnega avtomobila ter ga spravil v svoj avto in prepeljal v bolnišnico v Celovec. V bolnišnici pa je nesrečni gostilničar kmalu podlegel za notranjimi poškodbami.

Vrba

V sobi stanovanjskega poslopja in trgovine Ernsa Koinča v Vrbi je nastal požar, ki bi bil lahko povzročil ogromno škodo. Le takojšnji brezhbitni akciji požarne brambre je pripisati, da je ogenj pravočasno pogasila in tako preprečila nevarnost.

Za sončno energijo se zelo zanimajo

Pred kratkim je bila v ameriškem mestu Phoenix prva mednarodna konferenca o sončni energiji. Predvsem zanimiva so bila na tem mednarodnem sestanku mnjenja različnih znanstvenikov sveta o možnosti izboljšanja življenjske ravni s pomočjo sončne energije.

Strokovnjaki so poročali o tako imenovani sončni hiši, se pravi, o stanovanjskem poslopju, ki je opremljeno z različnimi napravami za izkoriščanje sončne energije; razen tega so razpravljali tudi o tem, kako je možno po zaslugi sonca priti do novih živl v svetovnem merilu. Sončne peči, ki danes same po sebi niso

nič novega več in jih tudi bralci našega lista po slikah in opisih iz lista že poznajo, napovedujejo tudi proizvodnjo težko topljivih kovin in doslej neznanih litin. Nadalje se napoveduje poenostavljena tehnika pridobivanja sončne energije, in sicer v gospodinjstvih, z raznimi ogledali, pa tudi za destilacijo morske vode, ki bo postala pitna ter za industrijsko predelavo hranljivih alg, imenovanih klorele.

Sončni štedilniki imajo zaenkrat še to pomanjkljivost, da morajo biti postavljeni izven hiše. To bodo skušali odpraviti z raznimi zrcali. Francoski znanstveniki so na primer poročali o spreminjanju morske vode v pitno. Poskuse so delali v Alžiru. Obrazložili so metodo za ogrevanje velikanske množine vode. Po tej metodi bo namreč delovala elektrarna v Abidžanu. Ta elektrarna bo izkoriščala razliko v temperaturi vode na gladini in v globinah. Francozi so pokazali tudi si-

stem velikih paraboličnih zrcal, ki koncentrirajo sončno energijo na najmanjšem prostoru. Francija ima dve doslej največji sončni peči na svetu.

Sovjeti so obrazložili zamisel o »sončni električni centrali«, ki bi bila tako močna, da bi oskrbovala z električno energijo mesto z 20.000 prebivalci. Gre za velik »sončni kotel«, ki zbira sončne žarke z 28 zrcali na tračnicah, tako da se lahko vrtijo za soncem.

V združenih državah so sestavili »sončno baterijo«, ki uporablja sončne žarke za proizvodnjo električne energije. Takšno baterijo so uporabili nedavno v državi Georgiji, da je dala potrebni električni tok za telefonsko napeljavo, ker v bližini ni bilo kake električne centrale. Japonci so na konferenci obrazložili uspehe, ki so jih dosegli pri industrijski predelavi posušenih in v prah zmletih morskih alg.

Vetrni mlin služi človeku

V mnogih krajih, predvsem za Nizozemsko so vetrni mlini pokrajinska značilnost. Ljudem tudi mnogo koristijo in sicer jim poganjajo mlinске kamne, od tod tudi izvira ime vetrni mlin. Vendar pa v novejšem času vetrni mlin ne poga-

nja samo mlinjskih kamnov in daje ljudem moko, marveč služi vetrni mlin človeku še na drug način: daje mu toploto in svetlobo ter pogonsko silo. Na naši sliki vidimo velikanski vetrni mlin, ki so ga zgradili v severni Škotski in mu vdelali električni generator, torej za proizvodnjo električne energije. Ponekod, kjer primanjkuje vodne sile, si mora človek pomagati na ta način, da izkoristi druge naravne sile, v tem primeru torej veter.

Za dobro voljo

»No, ali je zdravilo kaj pomagalo?«

»Da, gospod doktor. Najprej sem z njim prejel svoj revmatizem, potem so otroci nehali kašljati, nazadnje pa je ostal nek porabila moja žena za čiščenje jedilnega pribora.«

Ivan Potrč:

42

NA KMETIH

Obrnil sem se, takega posmehovanja nisem več prenesel. Znašel sem se pred vrati, na pocjah, z grabljami v rokah; postavljaj sem jih v blato pred pocjami, ko da ne bi vedel, kam naj jih postavim. Huje ko s temi grabljami je bilo z mano — v hlevu se je smejala Hana, iz izbe si slišal naprej in naprej deklinčino veka; ko da bi ne bilo nikogar v hramu — eh, tako je bilo, ko da se pred milim bogom ne bi imel več kam djati.

Hana se mi je zdela grozna. Kaj sem videl na njej? Kaj me je zmotilo? Bilo mi je, da bi zatulil, da bi se razgrizel; a to je bilo tudi vse, kar bi lahko in kar sem lahko storil. Pogledal sem po pocjah, na hram ob moji levi. Vlekel se je v temo ko podolgovata črna klada, ki samo čaka, da se zdaj zdaj zvali name — a jaz, ko da bi korenine poglal: nikamor se nisem mogel odtrgati.

Pri hiši skorajda nismo več govorili. Tako zapeto ni bilo še nikoli. Toplečka je največ prečumela pri deklinci ter potakala zibel, otrok ni in ni prenehal ve-

kati — mislil sem včasih, da se bo prečesnil, tako se je drl. Tunika je molčala bolj ko kdaj koli poprej, vseh se nas je ogibala. Edina, ki je bila glasna in ki je prepevala, je bila Hana, ko da bi bila do kraja srečna, da je tako, kakor je — da je zanosila. Vseeno nisem mogel opaziti, da bi pri hiši kdo kaj vedel; najboljši sem se bal zavoljo Toplečke. Čeprav se je Toplečka mulila, sem si lahko mislil, da tega ne bi prenesla, samo ko bi zvedela. Najhuje pa je bilo, da je bilo Hani vseeno in da bi ji celo prišlo, če bi se razneslo, kako je z njo. Če je bilo vse slepo pri hramu, pa ni bila slepa sosesčina. Prve so me povprašale Plojeve.

»Južek, joj, kako si priden!« je vzkliknila Plojeva Anica, ko me je zagledala, in se zasmejala prek jarka.

Krčil sem jelševje, in toliko da se nisem ustrašil, ko sem jo zaslišal; mogla je biti na Gomili pri kom, da je prišla po našem tod mimo.

»Priden, maličko,« sem odgovoril in si popravil z rokavom lase nad čelom, da sem jo laže videl.

»Spoh si priden,« je ponovila in se vdružno naglas zasmejala.

Začutil sem, nič si nisem mogel pomagati, kako me je oblila kri. Preplašeno, zmešano sem se moral zazijati v njo, kajti dekle je reklo, ko da bi me hotelo potolažiti: »Kaj pa je to takega, Južek, saj

Kozmični žarki

Vsako živo bitje na zemlji je podvrženo kozmičnim žarkom, ki stalno prihajajo iz vsemirja. Kako nastanejo ti žarki, je še nepojasnjeno, pa čeprav je znano dala o tem že več teorij, to je, različnih razlag o nastanku žarkov.

Kozmični žarki pridejo do nas že zelo oslavljeni, ker pri preboju skozi zračne plasti izgubijo mnogo na svoji moči. Tako nas zrak tudi ščiti pred nevarnostmi teh žarkov. Ti žarki učenjake mikajo, saj smo na pragu dobe, v kateri bodo ljudje prvič

poleteli v vsemirje. Mnogi učenjaki so mnenja, da bodo ljudje propadli ravno takrat, ko bodo prišli v dotik s kozmičnimi žarki, ki bodo uničili živa tkiva. Živali, ki so jih pred nekaj časa spustili v višino 34.000 m, so se še žive vrnile na zemljo, kar kaže, da so te trditve nekoliko pretirane. Če se tudi pri naslednjih ekspedicijah ne bodo pokazali kvarni vplivi, bo odpadla ena glavnih skrbi za vseмирski polet: kako se ubraniti kozmičnih žarkov.

Od česa je odvisna trdnost betona?

Čim več dodamo cementa, tem večja je trdnost betona. Skrajno mejo trdnosti dosežemo z mešalnim razmerjem enega dela cementa in treh delov peščene primese.

Tudi množina vode prispeva svoje. Razmerje teže vode in teže cementa ime-

„Miss sveta“

Za novo »Miss sveta«, to je najlepšo krasotico na svetu, so letos izbrali v Londonu Venezuelko Carmen Sabillago. Podatki o tej izvoljenki so naslednji: stara je 19 let, visoka 174 cm in 54 kg teška. V bokih obsega 86 cm, lase ima rjave in dolge, zlasti pa jo odlikuje živ temperament. Kot nagrado je dobila lepo vsoto denarja in mnogo privlačnih ponudb. Njene prve skrbi so bile, kaj naj bi oblekla. Prvi dan po prihodu v Pariz je obredla vse modne salone in pravijo, da ne samo zaradi nakupov, temveč bolj tudi zaradi reklame za modna podjetja.

najemo vodno-cementni faktor. Če tega zvišamo, (obdržimo pa iste dodatke in isto mešalno razmerje), pada trdnost betona.

Veliko pa je odvisno od kakovosti in lastnosti posrednih sestavnih delov betona (kakovosti cementa, oblike, površinske naprave, od trdnosti iz grobih dodatkov). V tlačno trdem betonu moramo imeti zrna vseh velikosti, da dobimo čim manj vmesnih votlin. Votlinice med peskom mora polniti cement, med gramozom pa malta iz cementa in peska.

Tudi beton, nanešen v točno izvršene, dovolj trdne, gladke in vododržne opaže ter zgoščen z vibratorjem, kaže po otrditvi znatno večjo trdnost od onega iz nepravilno zgrajenih opažev, spahan z ročnimi bati.

Beton mora biti tudi dobro premešan in popolnoma otrdel. S stroji enakomerno in intenzivno mešan beton, ki otrdi po ponovnem ali daljšem ovlaževanju, kaže znaten porast trdnosti.

ne boš ti, bo že Hanika zibala, jo bodo že mati naučili...!

Zahihitnila se je in stekla, na široko je zakrilila z zavitkom, s katerim je prišla od šivilje ali od kod, medtem ko sem jaz samó zijal za njo; na brvi si ni mogla kaj, da ne bi postala in se, ko sem se tako zazijal za njo, še enkrat ponorčevala.

»Ali v tretje, Južek, gre samo!«

Zagnal sem kramp v izkrčeno grmovje in zaklel. To je bilo vse, kar sem lahko storil — zavoljo te preklete Plojeve deklinke, ki se mi je tako na lepem maščevala.

Tako sem zvedel, kar je najbrž že cela srenja vedela. Nikamor več se nisem pokazal. Lahko tudi, da je Hana sama vse razglasila — da, nihče drug ko ona sama je to raznesla. Bilo mi je, da bi ne vem kaj storil z njo, a storil nisem ničesar — ženske okoli mene so me začele znova trapati.

Na svetu ni bolj zastanega in bolj zagovednega časa, kakor je zimski; ljudje pretakajo vino in kolinijo, luščijo koruzo in tikvine koščice, prebirajo krompir po kleteh in napravljajo krmo; ves čas so drug na drugem, nikamor se ne morejo potegniti iz hrama; nikakšne prave opravke ni, od jutra do noči bi človek kaj mlet po zobeh, zlival pijačo vase, si nabiral maščobe ko prašiček, postavil bi po hiši in zijal za ženskami; kakšne drugačne opravke skorajda ni.

Preživel je skok iz letala z nadzvočno hitrostjo

Že zadnjič smo v našem listu poročali o drznem skoku ameriškega poskusnega pilota Georga F. Smitha, ki je pri velikanski brzini daleč preko brzine zvoka in pri 10.000 metrov višine zapustil kabino letala in srčno preživel ta dogodek.

Vendar pa drzni pilot Smith še nima dosti, čeprav se je moral 6 mesecev zdraviti v bolnišnici. Zopet si je zaželel, da bi letel z letalom, ki leti z brzino 3.000 kilometrov na uro. Na sliki AND ga vidimo, ko stoji v pilotski opremi pred letalom tipa F 100 Super Sabre.

Produkcija filmov v Nemčiji

V Zahodni Nemčiji so od leta 1945 do 1954 izdelali 529 celovečernih filmov, od tega 47 v koprodukciji, in sicer 7 s Francozi, po 3 z Američani, Italijani in Jugoslovani, po 1 pa z Belgijci, Švicarji itd.

V petdesetih večjih nemških mesih so letos našli 1.629 kinodvoran z 839.000 sedeži. V teh mestih si ogleda vsak prebivalec povprečno 20 filmov na leto.

Jesenska

Cvetke so že odcvetele, šel je mimo mladi čas. Pesmi ptičke so odpele, ni več pesmi, šel je kras.

Dekle me je zapustila, sam sem fantič zdaj ostal. Druge fante bo ljubila, ljubav večno, kje bom iskal?

Šel v pestri gaj šumeči, klical bom pomlad nazaj. Spet bo pesem, cvet rudeči, ljubil bodem kot nekaj.

Josip Podlesnik, Suha

Kak čas smo še mogli ogibati se drug drugega, kujati se in muliti, sčasoma pa se je vse razlezlo; bilo je, ko da bi zimsko dolgočasje napravilo iz nas povsem druge ljudi. Poprej skoraj nisem kadil, zdaj bi vlekel in vlekel; iz vsega, kar sem le našel pri hramu, sem zvijal cigarete, na veliko potegoval dim vase — in postal po kuhinji, kjer sta dekleti, Hana in Tunika, pripravljali kuho. Toplečka se je držala pri deklinci, potakala zibelko in venomer kaj šivala in plotla. Na lepem, večkrat kakor je bilo potrebno zavoljo mleka in kaše, je pritekla v priklet in v kuhinjo, pogledala v peč, ko da bi imela ogenj na skrbi, in po kuhinji, ko da bi hotela po vsej sili kaj stakniti, ter si ves čas potegovala ruto na oči in bevskajoče ukazovala in ogovarjala dekleti; kar se je mene tikalo, se je obnašala, ko da me ne bi bilo več pri hramu. Vedno tega nisem prenesel, zlasti ne, če se je predolgo zdrževala v kuhinji; dvignil sem se od tam, kjer sem se pač poslonil, in odšel v hlev ali v kamro. Bal sem se, da bo zdaj zdaj zagnala vrišč zavoljo Hane, da se ji bo posvetilo, toda to se ko zanalasč dolgo dolgo ni zgodilo. Hana doma po vsej priliki ni ničesar izblebetala, med svet pa Toplečka skorajda ni več hodila — sretna, ta pa se nas je ogibala. Kadar koli sem šel to zimo po nedeljah v mesto, vedno sem srečal prvo Toplečko; pred vsemi je hitela od maše. Komaj da mi je

Če otrok ne je, kar mu nudimo ...

Otroci, ki nočejo jesti, so za mater in samega o roka, čisto pa za starše med seboj izvor medsebojnih sporov. Z neskončno ljubeznijo in potrpljenjem poskuša mati vse, kuha najboljše reči, kupuje drage slaščice, a vendar ni uspeha.

Pomanjkljivemu teku otroka je seveda lahko vzrok kak bolezenski pojav, ki ga je treba zdraviti, čisto pa je to samo stvar vzgoje. Navadno je vzrok tega preobličja hrane, ki jo dajemo otroku. Kaj vse v ikajo matere otrokom med rednimi obroki v usta! Tudi dojenčku, ki ni maral použiti svojega zajtrka, ima mati pripravljen piškotek, čokolado ali bonbonček, ker meni, da nekaj vendarle mora dobiti v želodec. Tudi dedki in babice delajo to napako in prdno zalagajo otročiča z raznimi, včasih kar sumljivimi slaščicami. Tko sede otrok seveda brez teka h kosilu. Tu se šele prične velika predstava s prošnjami, dobrikanjem in zastraševanjem. Vse stori, da bi otro-

kovo pozornost usmerili na jed ali pa razumnemu očetu zmanjka potrpljenja ter skuša urediti zadevo s palico.

Vsi ti ukrepi navadno ne rodijo uspeha. V gotovi meri vzgajajo v otroku gosposki čut: otroku ugaia, če je sredšče pozornosti, da se mu vsi po vrsti dobri-kaio, zelo mu ugaia, da je postal važen, po drugi strani pa postane živčen in se boji rednih obrokov.

Malo skrbi imajo v tem pogledu družine z več otroki; saj tudi pri odraslih ni drugače. Kjer jih je več pri mizi, jed bolj tekre.

Pri vzgoji otrok, ki nočejo jesti, naj bi upoštevali te vzgojne nasvete: če ne opazimo kakšnega bolezenskega znaka, ne smemo tekoj slutiti nesrečo. Če otrok noče jesti. Otroku ne sme dobiti vtisa, da je za nas važno, če je ali ne je. Ne uprizarjamo nobenih scen, ne karajmo in ne kaznujmo ga, trdi ukrep mu vzamejo voljo do jedi že vnaprej. Tak otrok mo-

ra postati lačen. Jed mu ponudimo trikrat na dan, ob običajnem času, vmes pa nobenih sladkarij!

Hrana naj bo preprosta. Meso, klobase in jajca naj dobivajo otroci do drugega leta le redko in v majhnih količinah. Preprosta hrana je najizdatnejša. Vedeti moramo, da je vzrok najpogostejših bolezni v preobilni ali premastni hrani.

Izrek: »Sto jih umre od preobilne hrane, preden eden umre od gladi« vsebuje precej resnice. Mnogo pomaga pri otroku dober zgled. Posadimo takšnega majhnega savorja k mizi, kjer kosi več otrok in doživeli bomo prijetno presenečenje. Če otrok vidi, kako drugi jedo, pa še s tekom, bo pospravil vse, česar bi sam nikoli ne použil.

Kako čistimo zarjavela vratica pri pečeh

Najprej z vseh kovinskih delov pri pečeh odstranimo rio s krpo, ki jo pomočimo v petrolei. Ako pa je rja globoko zajedena v kovino, tedaj jo s petrolejem namažemo in pustimo nekaj ur, nato pa drgnemo s papirjem ali grobo krpo. Tako očiščeno kovino namažemo s tehničnim vazelinom ali pa z grafitom, ki ga zmešamo z oljem. Kadar želimo obnoviti tudi barvo, se bomo odločile raje za grafit. Ako pa hočemo preprečiti samo nadaljevanje rjavenja kovine, bomo segle po tehničnem vazelinu, na primer pri očiščenem in svetlem štedilnikovem robu. Prav tako kot vratca očistimo lahko tudi vse ostale kovinske dele pri štedilniku.

Kako bomo čistile okna

To ni prijeten posel. Marsikatera ga prav nerada opravlja, pa vendar se ga je treba od časa do časa lotiti. Nekoliko si to delo lahko olajšate z različnimi pripomočki. Tako boste najbolj zamazana okenska stekla najprej obrisale z mokro krpo, nakar boste raztopile v vodi nekaj bele krede in v to raztopino pomakale krpo ter z njo brisale stekla. Zatem boste okenska stekla obrisale še s suho krpo. Okna se bodo lepše svetila, če jih boste že čista zbrisale še s krpo, namočeno v alkohol.

Če pa hočete stekla hitro očistiti, potem dajte v liter vode, ki je malo segreta, malo boraksa in s tem obrišete stekla. Ča-

sopisni papir je seveda odlično sredstvo za čiščenje okenskih stekel. Ne verjamete? Najprej stekla obrišete z mokro krpo, nato pa jih brišete s papirjem, dokler se popolnoma ne posuše. Papir lahko namočite tudi v špirit, še zlasti, če so stekla zelo zamazana. Motna okenska stekla pa je možno dobro očistiti s krpo, namočeno v kis, nakar jih moramo obrišati z jelenovim usnjem.

Hrapavo steklo pa boste očistile s solno kislino, razredčeno z vodo v razmerju: osem delov vode in en del solne kisline. Čistiti je treba s ščetko, nakar stekla sperete še s čisto vodo in zbršete s čisto in suho krpo.

Kaj nam nudi sveže jabolko?

Letos skoraj ni gospodinjsva brez jabolka. Da pa bomo zalele jabolka ceniti in skrbno paziti nanje tekom zime in jih uporabljati le toliko, kolikor je nujno potrebno, je važno, da vemo, kaj nam jabolko nudi.

Sveže jabolko vsebuje vitamine, rudninske snovi, sadne kisline kot vsako drugo sadje. Vrh tega pa ima še nekatere druge lastnosti. Použito z lupino in peščičem nud telesu 24-krat več joda, kot pa takrat, ko ga olupimo in mu izdolbimo peščiče. Tako uživanje jabolka je priporočljivo le ljudem z zdravim želodcem. Jabolka imajo nadalje lastnost, da zastrupljajo razne škodljive snovi, ki se nahajajo v organizmu, zato jih priporočajo posebno ljudem, ki pri poklicnem delu veliko sede. Redno uživanje jabolka preprečuje zobni kamen. Jabolko, užito pred kosilom, vzpodbudi prebavne organe k živahnejšemu delovanju, zvečer zaužito pa prinese mnogim ljudem mirnejše spanje.

Naribana jabolka zdravnik čisto odredi odraslim in otrokom kot učinkovito domače sredstvo pri driskah. Toda to lahko moramo použiti le potem, ko je že nekoliko porumenela. Druge jedi so tisti dan, ko se zdravimo z naribanimi jabolki, prepovedane. Jabolčni sok ugodno vpliva pri obolenju ledvic, mehurja, srca, nivoze, pri slabokrvnosti, kožnih boleznih, pri gihtu, revmi itd. Čaj iz jabolčnih lupin je domače sredstvo proti kašlju.

Važno je, da jabolka vitaminov pri kuhanju v veliki meri obdržijo, le vitamin C pade na polovico. Jabolka nas v prvi vrsti oskrbujejo z vitaminom A, nato z

vitaminom B1, razadnje z vitaminom C, ki ga vsebujejo najmanj.

Količino jabolka, ki jih imamo letos v našem skladišču, upoštevajmo tudi pri pripravljanju jedi, saj jabolka lahko pripravimo na mnogo načinov in tako postavimo na mizo vsak dan nekaj novega in dobrega. Vsaka kuharska knjiga vsebuje mnogo receptov, po katerih se lahko ravnamo, poleg tega pa smo tudi na naši strani že imeli objavljenih več dobrih receptov z jabolki.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Varujmo se ozeblin!

Ko postaja vreme hladnejše, bolj vlažno, se predvsem pri ženskah pojavljajo ozeblin, zaradi katerih marsikatera vzdihuje in toži. Prvi od vzrokov, ki povzročajo ozeblin, je vlažen mraz, medtem ko suh mraz ni tako nevaren. Čas ozeblin je torej konec oktobra, novembra in decembra, in če takrat dobimo ozeblin, jih do poletja ne odpravimo več. Bolna mesta se sicer včasih delno pozdravijo, popolnoma ozdravijo pa ne. Drugi vzrok, ki ga moramo iskati v telesu samem, je slaba prekrvitev tistih delov telesa, ki so najbolj oddaljeni od srca, kot so roke in noge. Slabo prekrvitev imajo slabokrvne osebe, včasih jetični ljudje in tudi dekleta v puberteti.

Najbolj neprijetne ozeblin so na pe-

tah in na prstih rok. Včasih, vendar redkeje, nastanejo ozeblin tudi na licih, na ušesih in na nosu. Najhitreje dobijo ozeblin na licih majhni otroci.

Ozeblina je v začetni fazi le modrikastordečkasta lisa, ki malo srbi. Kmalu se koža na takem mestu zdebela in nas na takem mestu na mrazu srbi, na toplem pa skeli. Pozneje se napravijo na obolenem mestu bulice in bule. To so včasih za oreh debele otekline. Koža je tu manj odporna in se zaradi pritiska obuvata ali drgnjenja zelo rada odere. Odprta mesta so zelo dobra gojišča za klice gnojenke, ki se na taka mesta res tudi kmalu naselijo. Ozeblin tedaj ne srbijo več, ampak zelo skelijo, ker se gnojijo.

Za labilno ožilje oziroma za slabo krvi-

tev je izmenična kopel zelo dobra telovadba. Nastanek ozeblin bomo namreč takoj preprečili, če si bomo v teh nevarnih mesecih okopali roke in noge vsaj vsak drugi večer izmenoma v vroči in mrzli vodi, ki smo ji dodali nekaj morske soli. Izmenoma kopljemo roke in noge tako, da jih damo za eno minuto v vročo vodo, nato pa za eno minuto v mrzlo vodo. To ponovimo do petkrat. S takimi kopelmi ozeblin lahko popolnoma ozdravimo, seveda pa moramo z zdravljenjem pričeti, čim zapazimo, da so se ozeblin pojavile, predvsem pa je važno, da se še niso odprle. Če so se ozeblin že razvile, jih namažemo z mazilom proti ozeblinam, ki ga je dobiti v vsaki lekarni. Ako pa se nam ozeblin že odprejo, pa je potrebna še večja pozornost, posebno če so na mestih, kjer se zaradi stalnega drgnjenja lahko razvije huda zastrupitev krvi. Zastrupitev krvi pa je nevarna in človeka onesposobi za dalj časa za vsakršno delo. Zato: varujmo se ozeblin!

kaj odgovorila; nekoč me je vprašala: »Kako je deklinca? Se joče?« — ne vem, zakaj. Še sreča, da me je srečala na samem, ljudje bi govorili in se smejali.

Nekaj pred svetki, potem ko smo vdru-go klali, sem ostal večkrat do pozne noči v kuhinji; najprej sem moral zluščiti več košar korus, zatem sem pomagal spraviti osušeno meso, moral sem zrezati in zmleti slanino. Ob takih prilikah ni nihče nobene rekel zavoljo pijače in Hana je vsak večer poskrbela, da je bila ročka polna. Vzela je posodo, odšla z njo v klet in postavila pijačo predme, ko da bi samo jaz pil pri hiši. Potem je rekla Tuniki:

»Žabe mu sprazi.«

Tunika je vzela celo plahto rdečkaste-ga mesa, ki sem ga večerko izrezal iz špeha, ga vrgla v ponvo, še malo in žabe so se začele glasno cvreti. Ko so bile do črnega zažgane, ko so najbolj naglas cvrčale, jih je postavila predme s kruhom in z nožem.

Tako sem jih potem počasi rezal in jih počasi, kos za kosom, nosil v usta, jih zalival ter se oziral po kuhinji. Obe dekleti sta se obračali med škafi in pečjo, se sklanjali nad žmikanjem in se stegovali v peč za drvmi. Bila je zima in obe sta bili košato oblečeni; na skrivaj sem ostajal z očmi na Hani, nič se ni še videlo; komaj komaj sem si mogel misliti, kako bi mi bilo pri duši, če bi se ob priliki, ko sva

bila v kuhinji sama, in ko sem jo prebada od zadaj z očmi, znenada ozrla, zagledala moj strah, obup, se zasmejala in vzkliknila, veselo, kakor je samo ona znala: »Reva, ali ne vidiš, da sem se ponorčevala, kaj?« A nič takšnega se ni zgodilo. Pač pa so me iz noči v noč, ko sem tako posedal, bolj in bolj mikale noge, ki so se kazale, rdečkaste in bele, ko sta se dekleti sklanjali po kuhinji ter žmikali repo in krompir za svinje; mikale so me podvihane roke — Hanine so bile močne, zalite — okrogli vrar, skuštrani lasje, ki so sili izpod nazaj zavezane rute; mikali so me razraščeni boki. To je bila Hana, tako sem jo gledal, lazil z očmi po njej, medtem ko moram povedati, da si njene sestre, Tunike, nisem upal tako pogledati; nič takega ni bilo na njej, vsa je bila šibka, nekam vase skrita; na tiste drobčkanne, v jopicah skrite prsi, komaj da je še ostal kak spomin.

Neki večer — drežali smo vsi trije pono v noč — je začela najprej Tunika zdehati in odšla po stopnicah v hiško spat, in ko se je za njo odpravila še Hana ter me pustila samega — še lahko noč mi ni rekla, niti tega, naj ugasnem luč, ko da bi me sploh ne bilo v kuhinji — sem stisnil pesti in komaj komaj sem se vzdržal, da nisem usekal po mizi. Nesrečen in do konca užaljen sem odšel v kamro. Začel sem se razpravljati, tudi sezul sem se že, znenada pa sem se zravnal — docela sem

se prebudil iz zaspanosti, tudi jeza je na lepem splahnela — si nataknil znova obuvale, se za silo oblekel in odlezel potihoma, kolikor se je dalo, iz kamre in v pri-klet. Za trenutek me je bilo sram, ker sem se vdal, potem pa na to nisem več mislil. Tam, sredi pri-kleta, sem se potem ustavil. Poslušal sem, če se ne bi Toplečka s čim izdala, ali ničesar nisem zaslišal, še dihanja ne. Tako sem začel potem lesti bliže in bliže proti izbi, začel sem iskati kljuko, ki je znenada nisem in nisem oripal, a ko sem zadel nanjo, sem jo tudi že izpusil — v Toplečkini hiški je zavekala deklinca. Obstal sem, negiben, in odšel od vrat šele takrat, ko sem zaslišal potakanje zibelke.

Kaj, za vraga, me je gnalo k njej? Kaj, za boga m'lega, me je oblezlo, da bi šel k njej in se ji začel opravičevati? Kar strah me je postalo, če sem pomislil, kakšnega vraga bi lahko nagnala po vsem tem molčanju v zadnjih tednih.

Znova sem se znašel sredi pri-kleta, znova sem stal sredi tihoče, ki me je v tej hiši, v tem pri-kletu, že tolikokrat obdala; stal sem in čakal, ko da ne bi vedel, kaj naj storim. Vseeno pa sem dobro vedel, kam sem se namenil — po stopnicah, v zgornjo hiško.

Tja nisem nikoli lazil, ne toliko zavoljo stopnic, ki so srahotno poškrpavale, pač pa zavoljo Tunike ne; s Hano sva se

vsepo vsod dobivala, samo tja, v hiško pod streho, me ni bilo. Tako sem lahko tudi to noč največ zavoljo teh in takih reči obstal v pri-kletu in potem postaval in postaval, ko da bi tudi zavoljo Hane zbiral korajžo.

Potem je potakanje v Toplečkini hiški prenehalo, nastala je vse hujša tihoča, jaz pa sem začel počasi lesti — proti kuhinji in od tam proti stopnicam ter zatem po njih, po tistem poškrpavanju, kjer je bil vsak korak tak, ko da bi čakal na odvezo v spovednici. A tudi to je minilo, ne iz izbe in ne iz Toplečkine hiške ni bilo glasu, tudi deklinca ni več zavekala. Znašel sem se pred vrati, pod streho, obtipal kljuko, počasi počasi pritisnil nanjo in odrinil vrata. Lampa — ne vem, kako da nisem, vse dokler nisem odprl hiške, zagledal nikakšne svetlobe — na mizici ob njuni postelji je še vedno brlela: ko da bi jo pozabili upihniti in da je zdaj počasi sama ugašala, cilindar je bil že do kraja okajen. Priprl sem dveri in obstal. Ena, bila je Hana, ki je ležala obrnjena proti Tuniki — obe sta imeli eno posrelo — se je obrnila proti luči, da je pokazala sestrni hrbet. Nasmehnil sem se, da se ne bi prestrašila, ko bi me zagledala, a dekle si je samo potegnilo odejo nase, nekaj na kratko povedalo in obležalo negibno pod rdečkastim pokrivalom; ni odprlo oči.

(Se nadaljuje)

Jzgledi prašičereje v letu 1956

V državnem merilu so 3. septembra t. l. našli skupno 2,867.242 prašičev ter ugotovili, da je v primerjavi z istim datumom lanskega leta bilo letos število za 8,8 % večje. Število pancev — ki so ali že prodani ali pa bodo šli v kra kem v zakol — je znašalo 739.266. Medtem so skotile takrat breje svinje, katerih so našli 119.398. Če držijo podatki, da ostane v državnem merilu od enega gnezda živih in gre v rejo 4 do 5 pujskov, potem je od teh svinj pričakovati kvečjemu 600.000 pujskov, ki so sedaj v reji in ki bodo šli na trg v spomladi (april — junij). Ponudba pancev bo v prihodnji pomladi nižja kakor je bila lani. Pri septembrskem štetju so namreč našli ca 2.900 brejih svinj manj, kakor v istem času pred enim letom.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

22. decembra 1955 občni zbor SKZ

Po sklepu Pokrajinskega odbora bo v četrtek, dne 22. decembra 1955 s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani št. 1 Delavske zbornice redni letni Pokrajinski občni zbor Slovenske kmečke zveze.

Občni zbor bo razpravljal o poročilu Pokrajinskega odbora, ocenil bo gospodarski položaj na vasi ter določil smerice Slovenske kmečke zveze za leto 1956.

Delegati dobijo pravočasno osebna vabila in so naprošeni, da v smislu pravil SKZ svoje predloge in želje na občni zbor sporočijo pismeno najpozneje do 15. decembra pisarni SKZ, Celovec, Wulfengasse 15.

Letos spet kmetijski visokošolski teden v Podravljah

V času od 27. do 30. decembra 1955 priredi Pokrajinski odbor SKZ na kmetijski šoli Podravlje svoj letošnji kmetijski visokošolski teden.

Predavanja pričnejo vsak dan ob 9. uri dopoldne in se bodo nanašala tako na najvažnejša splošna kmetijska kakor tudi na najaktualnejša obratnogospodarska, poljedelska in živinorejska vprašanja.

Udeleženci dobijo proti plačilu 15 šil. na dan hrano in prenočišče v internatu kmetijske šole.

Kmetje in kmečka mladina! Ne zamudite te priložnosti! Izpopolnite svoje gospodarsko znanje. Obiščite ob tej priložnosti našo kmetijsko šolo.

Ing. Jože Španring:

Povečajmo pridelke na njivah z boljšim razmerjem kmetijskih rastlin!

(Predavanje na kmetijskem visokošolskem tednu SKZ v Podravljah)

(I. nadaljevanje)

Šele ko vnovčimo pridelke nove rastline, si lahko nabavimo one pridelke, ki v naših razmerah najslabše uspevajo. Sedaj lahko skrbimo te posevke na minimum, vendar jih ne odpravimo popolnoma, da ohranimo prilagojeno sorto za čase, ko si osnovne oskrbe več ne bomo mogli zagotoviti v trgovini. Tako bomo lahko še bolj povečali površino novega posevka in dosegli nove dodatne dohodke, s katerimi lahko nakupimo one nadaljnje pridelke, ki so najmanj rentabilni. Tako bomo postopoma zelo spremenili sestav naših poljščin in naš obrat specializirali. Specializacija na njivah pa skriva v sebi nevarnost kopičenja dela v določenih časih, širjenja določene bolezni in krize v letih, ko tista specializirana rastlina odpove. Da se nam delo ne kopiči v ozkem času, uvedemo več sort najbolj rentabilnih rastlin ali pa vrsto različno dozorevajočih vrst podobnih rastlin, ki dajejo najvišje pridelke. Tako lahko razbremenimo konic pri sajenju in izkopavanju krompirja s tem, da sadimo eno rano, eno srednje rano in eno pozno sorto krompirja. Za ves krompir zadošča tako en sam stroj za oskrbovanje in izkopavanje, istočasno pa nam ni treba najemati dodatne delovne sile. Tudi pri žitu, za katerega smo se odločili, lahko uvedemo več različno dozorevajočih sort, vendar tiste, ki najbolj prenesejo naše podnebne in talne razmere.

Bolj kočljiv izgleda položaj za prve tri mesece prihodnjega leta. V tem času bodo prišli na trg pitanci, ki so bili pri septembrskem štetju še pujski in tekači. Teh je bilo skupno 1,843.395, kar je 13 % več kot pri lanskem septembrskem štetju. Zato moramo v prvih treh mesecih računati s težavami pri prodaji in z razmeroma nizkimi cenami.

Za Koroško je v prvem polletju 1956 pričakovati manj ugoden razvoj. S 139.152 je bilo pri septembrskem štetju 20 % več pujskov in tekačev kakor pa pri istem štetju 1954. Število je bilo tudi za 1 % v širši od junijskega števila. Za ta čas bodo morali pristojni krogi v povečani meri skrbeti za prodajo ponujenih pancev izven dežele. Proti pomladi pa se bo položaj izboljšal tudi na koroških tržiščih. Sicer je bilo v koroškem merilu pri septembrskem štetju komaj 0,6 % brejih svinj manj kakor lani, toda z ozirom na nižjo ponudbo v državnem merilu je pričakovati, da bo na Koroškem spomladi ponudba izenačena s povpraševanjem.

Proizvodnja in potrošnja mesa v letu 1955

Kakor poroča institut za proučevanje razvoja v gospodarstvu, je avstrijsko kmetijstvo v prvih 8 mesecih letošnjega leta postavilo na trg za 8 % več prašičjega mesa kakor lani. V istem času je tržna proizvodnja govejega mesa padla za 9 %, proizvodnja telečjega mesa za 2 %. Skupna proizvodnja mesa je bila v tem času za 1 % nižja od lanske.

Zaradi izredne gospodarske konjunktуре pa je letos povpraševanje po mesu silno naraslo. Kljub temu, da je država že

Če bo spet prišlo do tako močne zaposlitve prebivalstva, kakor je bila letos že od zgodnje pomladi naprej, se bodo vigredni pitanci lažje in ugodnejše prodali, kakor so se letos. To še posebej zaradi tega, ker je pričakovati, da je bilo na zimo zaradi padca cene pujskov in pancev pripuščenih manj svinj kakor v mesecih poprej. V prihodnjem poletju pa je pričakovati tudi nadaljnji porast inozemskega turizma in bodo v hladilnicah shranjeno meso pridržali za poletni čas, ko ponudba verjetno ne bo krila povpraševanja.

Na splošno kmečkim gospodarstvom ne moremo priporočati, da bi v prihodnjih mesecih povečali število prašičev. Zaukrat pa ga tudi ni treba krčiti, če tega ne narekuje pomanjkanje delovne sile. Kar pa tiče rentabilnosti reje in pitanja, bo ta tudi v letu 1956 odvisna od proizvodnih stroškov doma pridelane osnovne vzrejne in pitovne krme — krompirja, pese, ječmena in detelje.

Blaž Singer

pomladi omeila izvoz mesa, so bile založbe v hladilnicah kmalu izčrpane. Treba je bilo uvoziti okoli 8.000 ton mesa. V prvih osmih mesecih je potrošnja mesa v Avstriji znašala okroglo 157.000 ton in je bila za ca 8 % višja od lanske potrošnje.

Za leto 1956 je pričakovati, da bo proizvodnja mesa ostala na letošnji višini. Kako bo s proizvodnjo govejega mesa in teletine, bo mogoče presoditi šele takrat, ko bodo znane številke letošnjega splošnega štetja živine dne 3. decembra t. l.

Ovčjereja v Evropi nazaduje

Naša država je pred šestdesetimi leti redila še 742.900 ovac. Leta 1954 pa so jih našli le še 277.800. Značilno je, da se je v obih vojnah število ovac povečalo. Tako so 1910 našli 300.400 ovac, 1923. leta pa 597.400. Leta 1934 so našli 263.400 in leta 1947 474.400 ovac. Avstrija proizvaja samo 10 % potrebne volne, potrošnja ovčjega mesa znaša na osebo le še 0,27 kg proti 48,28 kg potrošnje drugega mesa. Proizvodna vred-

nost ovac predstavlja le še 1 % vrednosti živalske proizvodnje.

Tudi v drugih državah Evrope je število ovac močno padlo. Leta 1860 je n. pr. Francija redila še 29,5 milijona ovac, leta 1910 pa samo še 17,1 milijona. V Nemčiji je v istem času število ovac padlo od 28 na 5,8 milijona. Istočasno pa se je njihovo število v ZDA povečalo od 22,5 na 57,2 milijona, v Avstraliji od 20,1 na 92 milijonov in v Novi Zelandiji od 2,8 na 24,3 milijona.

tuti za čim večjim sortnim izborom, ki ga opazujejo v domačih razmerah. V nekaterih državah so taki poskusni (varietetni) vrtovi že v vsakem okraju poleg mreže sortnih poskusov, ki lahko zajame le del najboljše materiala.

V priročnikih lahko dobimo naslednje podatke: količina in vrednost semena po ha, vrsta, količina in vrednost gnojila po ha, količina in časovna razporeditev potrebnega dela v nemehaniziranem, polmehaniziranem in popolnoma mehaniziranem obratu z navedbo potrebnih strojev in njihove vrednosti.

Ker višina pridelka močno koleba, pri računih zaradi zanesljivosti raje izberemo nižje številke, če pa so nam dosegljivi realni rezultati iz kakih sortnih poskusov v neposredni bližini, lahko uporabimo te številke in izračunamo vrednost glavnega in stranskega pridelka. Posebej moramo upoštevati oddaljenost od tržišča in primernost za trg, občutljivost in kolebljivost pridelka in vpliv na naslednje posevke.

Da bomo imeli lažjo primerjavo, si vse te podatke vpišimo v razpredelnico najprej za 10 arov vsake rastline, ki bi po priporočilih kmetijskih strokovnjakov prišla v poštev, potem pa še za odgovarjajočo površino, ki jo nameravamo posejati.

Pri vrednosti semena moramo upoštevati tudi lastno seme po tržni ceni, saj bi v slučaju, da ga ne bi posejali, prav toliko dobili zanj. Pri količini semena upoštevajmo način setve. Če sejemo z roko, posejemo navadno polovico semena preveč. Računajmo vedno s priznanim semenom kako žlahtne sorte, ker se nesortno seme nikoli ne izplača.

(Dalje prihodnjič)

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kaj je treba vedeti iz novega zakona o socialnem zavarovanju

V.

Preden preidemo na izboljšanje določbe glede višine vseh rent, glede bolniške odškodnine itd., omenjamo med drugim tudi pomoč tistim, ki iz raznih razlogov ne morejo dobiti več, kakor najmanjšo rento. Tako pomoč bi lahko imenovali nekako ljudsko pokojnino za najbolj revne rentnike, ki znaša brez stanovanjske doklade v znesku 30 šilingov mesečno 460 šilingov, za vdove 350 šilingov in za popolne sirote 300 šilingov. Najnižja renta je torej zdaj samo en del tega višjega prispevka, h kateremu plača razliko poseben skrbstveni urad, brez da bi bila potrebna posebna prošnja.

Posebno važna so tudi nova določila za primer, da dobiva rentnik poleg rente še dodatne prejemke iz kakšne nove zaposlitve. Doslej se je upokojenemu delavcu ali nameščencu, ki si je s kakšnim lažjim delom dobil dodaten zaslužek, ta dohodek — če ga ni mogel kakor koli zatajiti — vsteli v pokojnino ali rento. Posledica tega je bila, da je renta do gotovega zneska »počivala«, to se pravi, da mu je bil znesek, ki ga je rentnik zaslužil s postransko zaposlitvijo, odtegnjen pri renti.

Po novem zakonu se postranski zaslužki rentnikov do 500 šilingov sploh ne bodo več upoštevali. V primeru, da bo upokojeni delavec ali nameščenec zaslužil nad 500 šilingov, pa se bo ugotovilo, če znaša renta skupno s postranskim zaslužkom več kot 1300 šilingov. Samo v tem slučaju bo »počivala« renta za znesek, v kolikor bi renta in postranski zaslužek skupaj presežala vsoto 1300 šilingov. In sicer počiva samo temeljna podlaga, medtem ko se dopolnilni zneski po stopnjevanju službenih ali delovnih let, kakor smo jih že opisali, pri tem ne računajo.

Nadaljnja razlika obstoja tudi pri tako imenovani nezgodni renti. Doslej je delavec, ki je utrpel nezgodo in vsled tega dobival nezgodno rento, v slučaju, da si je pridobil pozneje tudi pravico do starostne ali invalidske rente, prejemal poleg nezgodne rente le polovico starostne ali invalidske rente. Po novih določilih bo prejemal obe renti v polnem znesku. Isto velja tudi za rente vdov in sirot, če so umrli rentniki dobivali starostno in nezgodno rento, kakor tudi za rentnike po starejših predpisih.

Za to vrsto rentnikov velja zdaj tudi predpis glede 13. rente, ki je zakonito zajamčena vsakemu rentniku in se, kakor vsi drugi dodatki, upošteva tudi pri odmerilni podlagi.

Pri nezgodah in tozadevnem zavarovanju so bile možnosti upoštevanja bistveno razširjene. Zdaj ni več treba, da bi se nezgoda pripetila neposredno pri delu, marveč zadostuje za pravico do nezgodne rente že slučaj, da se zavarovanemu pripeti nezgoda na poti k ali od zdravnik.

Ker se tudi glede predpisov o socialnem zavarovanju lahko pojavijo različne nepravilnosti in krivice, so razumljivo dane možnosti, po katerih se da nejasna zadeva razčistiti in urediti v zadovoljstvo vseh prizadetih. Toda o tem v prihodnjem nadaljevanju, v katerem se bomo podrobneje spoznali tudi s predpisi o razdelitvi prispevkov za socialno zavarovanje. Na kratko pa že danes lahko navedemo: pri bolniškem zavarovanju odpada polovica prispevkov na zavarovanca, druga polovica pa na delodajalca. Pri pokojninskem zavarovanju delavec plača zavarovanec in delodajalec po 6 % odmerilne podlage, pri poljedelskih in gozdarskih delavcih se prispevek delodajalca zviša na 7 %, medtem ko ostane prispevek zavarovanca nespremenjen, kakor plačata pri nameščencih enak znesek delodajalec in zavarovanec, in sicer 5,5 % odmerilne podlage. V razliko od tega pa plača pri nezgodnem zavarovanju celotni prispevek delodajalec.

Avstrijsko-jugoslovanski gospodarski razgovori

Razgovore med gospodarskimi predstavniki Avstrije in Jugoslavije, ki so se začeli 1. decembra v Beogradu, označujejo beograjski gospodarski krogi kot zelo koristne. O bodoči trgovinski izmenjavi so mnjenja, da bo treba v večji meri upoštevati spremenjeno gospodarsko strukturo obeh držav. Sicer bodo kmetijski pridelki zavzemali še vedno važen del jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, vendar se bo jugoslovanski izvoz v Avstrijo vse močnejše osredotočil tudi na industrijske izdelke, zlasti na izvoz polfabrikatov, ki jih proizvajajo jugoslovanske valjarne in plavži.

Glede spremembe, do katere je prišlo v zadnjem času v sestavi avstrijskega iz-

voza v Jugoslavijo so v Beogradu mnjenja, da ustreza jugoslovanskim potrebam. Jugoslovanskemu trgu so potrebni razni proizvodi avstrijske industrije, posebno še ume na gnojila, ki so zavzela pomembno mesto v jugoslovanskem uvozu iz Avstrije.

Od beograjskih razgovorov, ki potekajo v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja, pričakujejo tudi ureditev raznih tehničnih vprašanj, ki bi v bodoče omogočila večjo prožnost pri medsebojni blagovni izmenjavi. Jugoslovanski gospodarski predstavniki polagajo veliko važnost na to, da bi Avstrija liberalizirala postopek pri uvozu jugoslovanskega blaga.

Iz parlamenta

Parlament je na svoji torkovi seji obravnaval celo vrsto zakonov in predlogov, med katerimi sta posebnega pomena zakona o ukinitvi tako imenovanih ljudskih sodišč ter o izročitvi vojnih zločincev. Po sklepu parlamenta bodo ljudska sodišča z 31. decembrom t. l. prenehala obstojati, prav tako pa zgubi veljavnost zakon, po katerem je bila Avstrija obvezana izročiti avstrijske državljane — vojne zločince državam, v katerih so zagrešili zločine.

Na istem zasedanju so OVP-jevski poslanci predlagali sklenitev posebnega ustavnega zakona, s katerim bi predča-

sno ukinili razne pravne omejitve, ki jih zakon o nacionalsocialistih nalaga bivšim nacistom, ki so še registrirani.

Izvoz lesa

Avstrija je letos do 30. septembra izvozila 3,958.200 m³ lesa nasproti 4,312.800 v istem času 1954. Delež rezanega lesa od iglavcev je znašal letos 3,593.900 m³, lani pa 3,764.300 m³.

Po hektarju gozdne površine je bilo letos izvoženih 1,3 m³, v letu 1954 pa 1,41 m³. Glavni vzrok znižanemu izvozu lesa je omejevanje izvoza s strani države v prvi polovici leta.

Anglija hoče zmanjšati število diplomatskih zastopnikov

Preteklo soboto je angleški parlament razpravljal o predlogu, ki ga je stavil državni podtajnik za zunanje zadeve Robin Turton, v katerem zahteva vidno zmanjšanje zbora v Londonu akreditiranih diplomatskih zastopnikov različnih držav. Za primer je bila v parlamentu navedena indonezijska država Laos, ki je šele pred kratkim dobila britanskega zastopnika. Ta država, ki ima samo dva milijona ljudi, kupi tekom enega leta le malo blaga in skupna vrednost tega znaša le 32.000 funtov šterlingov, torej manj kot znašajo stroški za vzdrževanje enega poslaništva.

Druga točka predloga pa zadeva pravice poslaničkov, veleposlanikov i. p. d. Velika Britanija, je rečeno v predlogu, je morala že dostikrat spoznati, da druge države ne nudijo njenim zastopnikom

istih pravic in svoboščin, kot jih nudi Anglija v Londonu akreditiranim zastopnikom tujih držav.

V Londonu so prepričani in upajo, da bodo s svojimi predlogi uspeli in da bo zmanjšanje diplomatskega zbora za vse koristno. Važno pa je seveda poudariti, da bodo na ta način občutno zmanjšani izdatki posameznih držav, kar seveda pomeni veliko razbremenitev.

Zelo dragoceno

prazniško in novoletno darilo je

dobra knjiga

Vsakovrstne knjige lahko dobite v knjigarni „Naša knjiga“ Celovec, Gasometergasse 10

ZDA se močno zanimajo za Južni tečaj

ZDA so oficijelno najavile svoje zanimanje za Južni tečaj. Polarni raziskovalec, konteradmiral Richard Byrd, je bil od predsednika ZDA predlagan, da bi zastopal interese Združenih držav na tem delu sveta. Njegova naloga bo, da bo vsklajal vse ameriške polarne ekspedicije. Poleg tega so bili prav v te svrhe ustanovljeni uradi za polarna vprašanja pri amerškem zunanjem ministrstvu, kakor tudi pri obrambnem ministrstvu. Doslej je vlada ZDA sicer denarno podpirala različne ekspedicije na Južni tečaj, nikoli pa ni stavila nobenih teritorialnih zahtev.

Američani prihajajo dobro pripravljeni na Antarktiko. V triletnem delu je poseben specialni oddelček ameriške vojske pod vodstvom Roberta R. Philippa ustvaril na eni postaji v Grönlandiji vse tehnične predpostavke za »osvojitve« Južnega tečaja. Na primer je sedaj možno v najkrajšem času doseči z različnimi kemičnimi preparati, da sneg popolnoma otrdi, da se v teku ene ure lahko poljubna površina, pokrita s snegom, uporablja za letališče, kar ima za letalstvo brez dvoma velik pomen in omogoča pristajanje letalom, kar brez tega preparata se-

veda ni bilo mogoče, izjemno seveda letalom, ki imajo priprave za pristajanje na snegu. Z velškanskimi vrtalnimi napravami pa je mogoče velikanske ledene gore izdolbsti in tako napraviti pripravne garaže za letala in druge prostore za upravo ipd. Na ta način bodo lahko opustili graditev različnih poslopij na površini, ker se je izkazalo za brezpredmetno in nepotrebno. Seveda so postojanke na takih točkah sveta strateškega pomena, posebno v sedanjem času, ko kilometri ne igrajo nobene take vloge. Kar je bilo pred nekaj leti težko dosegljivo, je danes dosegljivo v kratkih trenutkih.

Inozemska reklama v kairskih listih

Od začetka letošnjega leta se je v kairskih listih močno povečala reklama firm iz Vzhodne Nemčije, Čehoslovaške, Madžarske in Kitajske. Podjetja iz Vzhodne Nemčije so baje plačala za reklamo v egiptovskih listih vsoto, ki dosega 130 milijonov francoskih frankov, Madžarska pa 50 milijonov frankov.

Poslovni časi v trgovinah v decembru

Na predlog trgovinske zbornice so v sporazumu z zbornico za delavce in nametščence v božičnem in novoletnem času za trgovine določeni naslednji poslovni časi:

Dne 11. decembra, to je na srebrno nedeljo, imajo trgovinski obrati v Celovcu, Beljaku in Št. Vidu lahko odprte svoje

poslovalnice od 14. do 18. ure, v ostalem področju dežele pa od 8. do 12. ure. Mlečni obrati ta dan mleka ne bodo izdajali.

V sredo 14. decembra bodo vse trgovine odprte tudi popoldne, v Velikovcu pa v četrtek popoldne. Na zlato nedeljo, dne 18. decembra, so lahko vse trgovine na Koroškem odprte od 9. do 12. ure ter od 14. do 18. ure. Mleka tudi na zlato nedeljo ne bodo prodajali. V ponedeljek 19. decembra imajo brivci lahko odprto tudi popoldne. Tudi v sredo, 21. decembra, bodo trgovine odprte popoldne, v Velikovcu pa v četrtek popoldne.

Dne 24. decembra zaprejo trgovine na debelo ob 12.30 uri, ostale trgovine, pekarski, mesarski in brivski obrati pa ob 16. uri. Na Štefanovo, 26. decembra, imajo trgovine z mlekom odprto od 7. do 9. ure. Na Silvestrovo zaprejo trgovine na debelo ob 14. uri, ostale pa ob 17. uri. Brivski obrati zaprejo na Silvestrovo ob 18. uri.

Uslužbencem v obratih, ki bodo v teh časih zaposleni, pripada zakonita nadurna plača.

Dunajski pomladanski velesojem

Dunajska velesojemska akcijska družba javlja, da bo prihodnji dunajski pomladanski velesojem v tednu od 11. do 18. marca 1956. V okviru velesoja je spet predvidena mednarodna razstava avtomobilov.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 10. december:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Domači zvoki — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 19.30 Kaj se je zgodilo v tem tednu — 20.10 Zhajališče Bregenz.

Nedelja, 11. december:

6.20 Ljudska glasba — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 9.10 Godba na pihala — 11.05 Pozdrav iz Predarlave — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Radijski otroški list — 17.45 Igra Herbert Seiter in njegova Combo, poje Eva Busch — 19.00 Športna poročila — 20.00 Slušna igra.

Ponedeljek, 12. december:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 14.00 Poročila in objave. Za našo vas (slov.) — 14.30 Knjižni kotiček — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Iz znanosti (slov.) — 20.10 Glasba za milijone — 20.50 Citati in razumeti.

Torek, 13. december:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Medicinsko predavanje — 9.00 Pozdrav nate — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Zdravniški vedež. 15 minut z Avseniko-

vim kvintetom in moškim kvartetom „Fantje na vasi“ (slov.) — 16.35 Glasba razveseljuje — 18.15 Iz parlamenta — 18.40 Oddaja za delavce — 19.30 Za vas, gospa!

Sreda, 14. december:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 14.00 Poročila in objave. Za ženo in družino (slov.) — 15.30 Otroška ura — 16.50 Kulturne vesti — 18.00 Šlagerji — 18.45 Narodne pesmi (slov.) — 19.30 ABC mode — 20.10 Peljemo se s prometnim uradom.

Četrtek, 15. december:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Star adventni običaj (slov.) — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.15 Iz parlamenta — 18.30 Govori UNESCO — 18.40 Oddaja za delavce — 20.10 Koroška lovška ura.

Petek, 16. december:

5.50 Kmečka oddaja — 6.23 Staro, toda dobro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Od pravljice do pravljice (slov.) — 15.30 Otroška ura — 16.50 Kulturne vesti — 18.15 Iz parlamenta — 18.35 Gospodarski komentar — 18.45 Za delopust poje komorni zbor (slov.) — 19.15 Zgrabi srečo.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 10. december:

6.35 Francoske popevke — 7.10 Znani pevci pojo zabavne melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Lahek spored izvajajo Pohorski fantje — 12.30 Kmečka univerza — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleli ste — poslušajte — 15.15 Igra češka godba — 15.45 Lepe melodije — 18.00 Okno v svet — 18.35 Jezikovni pogovori — 18.50 V valčkovem tempu — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 11. december:

6.00 Vedre melodije za nedeljsko jutro — 7.35 Melodije iz glasbenih revij — 8.15 Pisana vrsta slovenskih narodnih melodij — 10.00 Družinski pogovori — 11.15 Oddaja za Benške Slovence — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeleli ste poslušajte! — 18.05 Melodije in napevi, ki jih radi poslušate — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 12. december:

6.35 Popularne melodije izvajajo Tipel s svojim triom — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Slovenske narodne igranje: Vokalni kvintet, Štirje fantje, pojeta Koren in Filipič — 14.35 Zeleli ste — poslušajte — 15.15 Klavir v ritmu — 15.45 Pesmi slovenskih partizanov — 16.00 Zdravstveni nasveti — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 13. december:

7.10 Vedre melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 12.00 Slovenske narodne v priredbi Milka Škoberneta in Oskarja Deva — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleli ste — poslušajte — 15.30 Utrinki iz literature — 15.45 Lepe melodije — 18.00 Zunanje-politični feljton — 18.30 Športni tednik.

Sreda, 14. december:

7.10 Pojeta Mario Lauza in Bing Crosby — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Igra tamburaški orkester — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Orkestralni odlomki iz oper — 13.30 S pesmijo in plesom po Jugoslaviji — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Utrinki iz literature — 15.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Družinski pogovori — 18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

Četrtek, 15. december:

6.35 Operetna in lahka glasba — 7.10 20 minut z zabavnimi ansambli — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Od melodije do melodije — 12.30 Kmečka univerza: Steklina — 12.40 Poje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 14.25 Ljudsko prosvetni obzorik — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Iz mladinske književnosti — 16.00 Gospodinski omnibus — 20.00 Mladinska oddaja.

Petek, 16. december:

6.35 Priljubljene popevke — 7.10 Mnogo razvedrila ob prijetnih zvokih — 11.05 Gospodinski nasveti — 12.30 Kmetijski nasveti — 15.45 Poje mešani zbor iz Celja — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.